

**Forslag til
Handlingsplan for at alle unge gennemfører
en ungdomsuddannelse**

1. februar 2006

Indholdsfortegnelse

Side

Del I Baggrund

1. Indledning.....	5
1.1. Udvalgsarbejdet.....	5
1.2. Afgrænsning af udvalgets arbejde.....	5
1.3. Mål og måling.....	6
1.4. Handlingsplanens opbygning.....	6
2. Unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.....	8
2.1. Andel af en ungdomsårgang, der gennemfører i dag.....	8
2.2. Årsager til at unge ikke påbegynder eller gennemfører en ungdomsuddannelse.....	10
2.3. Fremskrivning af antallet af unge, der skal gennemføre i 2015.....	12
2.4. Sammenligning med de nordiske lande.....	13

Del II Initiativer for at nå 95 pct. målsætningen

3. Initiativer for at nå målsætningen	17
3.1. Allerede gennemførte og besluttede initiativer.....	17
4. Kommunernes indsats	20
4.1. Vejledning og overgange i dag	20
4.2. Forslag til at styrke kommunernes ansvar	22
4.2.1. En samlet strategisk indsats i kommunen	23
4.2.2. Tidlig og differentieret indsats i grundskolen (overgang til ungdomsuddannelse)	24
4.2.3. Opsøgende indsats efter grundskolen (udsatte og frafalds- truede unge).....	26
4.2.4. Mere fleksibel organisering af opgavevaretagelsen	28
5. Uddannelsesinstitutionernes indsats	30
5.1. Frafald – og erfaringer med fastholdelse	30
5.2. Forslag til indsats på uddannelsesinstitutionerne	32
5.2.1. Erhvervsuddannelsernes tilrettelæggelse, herunder lærer- nes opfølgning i forhold til eleverne.....	32
5.2.2. Strategi for fuldførelse på alle ungdomsuddannelsesinsti- tutioner	34
5.2.3. Støttefunktioner: skolemiljø, mentorer og rådgivning.....	35
5.2.4. Samspil mellem grundskole og ungdomsuddannelsesinsti- tution	36

6. Arbejdsgivernes indsats	37
6.1. Styrket indsats for at skaffe praktikpladser	37
6.2. Styrket indsats for at mindske frafaldet i praktikkdelen	38
7. Erhvervsgrunduddannelsen og produktionsskoler	41
7.1. Øget anvendelse af egu	41
7.2. Produktionsskoler	44
7.3. Målretning af skoleydelsen.....	46
8. Øvrig indsats.....	48
8.1. Forældreansvar	48
8.2. Uddannelsesinstitutionernes økonomiske incitamentter	49

Del III Effekter og økonomiske konsekvenser

9. Samlet vurdering af forslagene	52
9.1. Konsekvenser af 95 pct. målsætningen.....	52
9.2. Effekter af gennemførte og besluttede initiativer	53
9.3. Effekter af udvalgets forslag.....	54
9.4. Elevstrømme – scenario for 2015	56
9.5. Måling af indsats og resultater.....	57
9.6. Økonomiske konsekvenser	58

Bilagsoversigt:

- Bilag 1. Kommissorium
- Bilag 2. Udvalgets sammensætning
- Bilag 3. Særdtalelse fra Dansk Arbejdsgiverforening
- Bilag 4. Særdtalelse om forslag 31 fra Danske Undervisningsorganisatio-
ners Samråd

Del I

Baggrund

1. Indledning

95 pct. skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015

Udvalget om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, skal udarbejde forslag til en handlingsplan for, hvordan det sikres, at 95 pct. af de unge i 2015 (85 pct. i 2010) gennemfører en ungdomsuddannelse, og at erhvervsuddannelserne yder et væsentligt bidrag til at realisere denne målsætning, jf. kommissoriet for udvalget, bilag 1.

1.1. Udvalgsarbejdet

Udvalget har afholdt fire udvalgs møder i perioden fra den 13. oktober til den 18. januar 2006. Udvalget har været sammensat af repræsentanter fra en række organisationer, foreninger og ministerier, jf. bilag 2.

Det har ikke inden for den korte tidsramme for udvalgets arbejde været muligt at gennemføre nye undersøgelser.

Parallelt med Udvalget om, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, er der nedsat et udvalg om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, jf. bilag 1. De to udvalgsarbejder er gennem sekretariaterne søgt koordineret indbyrdes.

Afgrænsning:

- 20 pct. der ikke gennemfører

1.2. Afgrænsning af udvalgets arbejde

Fokus for udvalgets arbejde er de omkring 20 pct. af en ungdomsårgang, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Udvalget har kun i ringe udstrækning beskæftiget sig med de unge, der med den nuværende indretning af uddannelsessystemet gennemfører en ungdomsuddannelse.

- unge under 25 år

Udvalget har fundet det naturligt, at afgrænse målgruppen for handlingsplanens initiativer til unge under 25 år.

- unge uden vidtgående handicap

En ganske lille del af gruppen af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, vil have så vidtgående handicap, at det ikke vil være muligt for dem at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det gælder bl.a. unge med multiple funktionsnedsættelser og svært udviklingshæmmede unge. Denne gruppe, der udgør mindre end 1 pct. af en ungdomsårgang, er ikke omfattet af udvalgets forslag til initiativer. Udvalget finder, at spørgsmålet om relevant uddannelses tilbud til denne gruppe bør tages op i anden sammenhæng.

Gennemførelse af kompetencegivende ungdomsuddannelse

Udvalget har lagt til grund, at 95 pct. af de unge skal gennemføre en *kompetencegivende ungdomsuddannelse* i 2015, dvs. enten en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse (erhvervsuddannelse, social- og sundhedsuddannelse, landbrugsuddannelse og erhvervsgrunduddannelsen (egu)) eller en af de fire gymnasiale uddannelser (stx, hf, hhx og htx). Udvalget har ikke beskæftiget sig med de unges gennemførelse af videregående uddannelse.

Andre tilbud Udvalget har i relation til gennemførelse af disse uddannelser fundet det relevant at beskæftige sig med tilbud, der knytter sig til grundskolens afsluttende klasser og overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelser, fx brobygningsskoleforløb, samt produktionsskoleforløb. Udvalget har valgt at inddrage ovennævnte tilbud, da de har væsentlig betydning for de unges mulighed for at gennemføre en kompetencegivende ungdomsuddannelse, jf. bilag 1.

Ungdomsklasse Udvalget har noteret sig, at udvalgets kommissorium ikke omfatter 10. klasse, og at regeringen har fremsat oplæg om afskaffelse af 10. klasse og etablering af en ungdomsklasse. Udvalget har inddraget elementer fra oplægget om etablering af en ungdomsklasse i det samlede skøn for effekterne, jf. afsnit 9.

Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne Hvordan ændringer af erhvervsuddannelsernes struktur og indhold mv. kan medvirke til, at flere unge gennemfører en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse, behandles i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne.

Mål og måling **1.3 Mål og måling** Kommissoriets målsætning er ambitiøs og forudsætter en indsats på mange fronter og med mange aktører. Udvalget lægger derfor vægt på, at der til de forslag, som forventes at give den største effekt, knyttes præcise mål for indsats og resultater.

Der er afgørende, at der i perioden frem til 2015 løbende foretages en måling, dels af den konkrete indsats hos de forskellige aktører – kommuner, uddannelsesinstitutioner, arbejdsgivere mv. – dels af effekten i forhold til gennemførelse mv. Det er nødvendigt, at der skabes et grundlag for at skride ind i tide, hvis det viser sig, at forslagene ikke har den ønskede effekt.

1.4. Handlingsplanens opbygning

Udvalgets forslag til handlingsplan falder i tre dele.

Del I – baggrund I del I beskrives baggrunden for udvalgets arbejde. Det beskrives, hvad der overordnet karakteriserer gruppen af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, og de væsentligste årsager til, at det i dag er langt færre end 95 pct. af en ungdomsårgang, der gennemfører en ungdomsuddannelse. Herudover beskrives forudsætningerne for at opfylde målsætningen om de 95 pct., herunder den demografiske udvikling

Del II – forslag til initiativer Del II indeholder udvalgets forslag til initiativer. Udvalget har lagt vægt på, at opfyldelsen af 95 pct. målsætningen kræver en samlet indsats i forhold til uddannelsessystemet og den enkelte unge. Og at denne indsats bør begynde allerede i førskolealderen. Forslagene er inddelt således, at de knytter sig til kommunernes, uddannelsesinstitutionernes og arbejdsgivernes indsats. Her-

udover indeholder del II forslag til initiativer, der tager sigte på at styrke erhvervsgrunduddannelsen (egu) og produktionsskoleforløb. Endelig behandles spørgsmålet om den enkeltes indsats og uddannelsesinstitutionernes økonomiske incitamentter til at sikre, at de unge gennemfører en uddannelse.

Del III – effekter og økonomi

I del III vurderes effekter og de økonomiske konsekvenser af forslagene.

2. Unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse

Uddannelsesniveaut stagneret Uddannelsesniveaut i Danmark – målt som andelen af en ungdomsårgang, der forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse – er steget jævnt set over en lang årrække, men uddannelsesniveaut er stagneret i de senere år.

Samfundsøkonomiske hensyn Ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv er det væsentligt at sikre, at alle unge får en ungdomsuddannelse. Unge med grundskolen som højeste fuldførte niveau er i betydelig større risiko for at ende uden for arbejdsstyrken end unge, der fuldfører en ungdomsuddannelse.

Udvalget er opmærksomt på, at en del af de unge uden ungdomsuddannelse klarer sig godt og opnår varig beskæftigelse eller gennemfører en videregående uddannelse¹.

Større krav som følge af globaliseringen Udvalget lægger imidlertid vægt på, at selvom det ikke på nuværende tidspunkt er et problem for denne gruppe, at de ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, kan den manglende uddannelse blive et voksende problem for denne gruppe i takt med, at globaliseringen og den teknologiske udvikling stiller stadigt større krav til de unges faglige færdigheder og generelle kompetencer til at kunne håndtere krav om fleksibilitet og mobilitet gennem hele deres arbejdsliv.

80 pct. forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse

2.1. Andel af en ungdomsårgang, der gennemfører i dag

Ifølge Undervisningsministeriets profilmodel² forventes omkring 80 pct. af ungdomsårgangen i 2003 at gennemføre en ungdomsuddannelse, jf. tabel 1.

Tabel 1. Forventet samlet uddannelsesprofil for en ungdomsårgang (profilmodel)

Alle	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Ungdomsuddannelsesniveaut			Pct.			
Med ungdomsuddannelse	77,0	81,5	82,8	80,6	79,5	80,3
Heraf:						
Gymnasial uddannelse	38,3	40,8	41,0	41,5	42,8	43,3
Erhvervsfaglige uddannelser	26,8	27,7	29,9	28,3	26,4	25,8
Begge kompetencer	11,8	13,0	12,0	10,8	10,3	11,2
Uden ungdomsuddannelse	23,0	18,5	17,1	19,4	20,6	19,8
Heraf med:						
Grundskole	6,7	7,0	4,1	5,0	5,5	5,2

¹ DA's arbejdsmarkedsrapport for 2004 viser, at tre ud af fire 30-39-årige, der er uden erhvervskompetencegivende uddannelse, har tæt tilknytning til arbejdsstyrken, dvs. at de er i beskæftigelse og ikke på kontanthjælp, revalidering, førtidspension eller lignende offentlig forsørgelse. Ifølge Danmarks Statistik har personer mellem 30 – 69 år med erhvervskompetencegivende uddannelse en beskæftigelsesfrekvens på 78 pct., mens personer uden en erhvervskompetencegivende uddannelse har en beskæftigelsesfrekvens på 55 pct., jf. Statistisk Årbog 2005, side 94.

² Profilmodellen er UNI-C's fremskrivning af den forventede uddannelsesprofil for en ungdomsårgang af 14-årige i 2003. Profilen viser det uddannelsesmønster årets ungdomsårgang vil nå til som 39-årige, hvis de i de næste 25 år forudsættes at have en adfærd, som svarer til den, de 14-39-årige havde i 2003.

Afbrudt gymnasial uddannelse	2,8	3,0	2,7	3,1	2,7	2,4
Afbrudt erhvervsfaglig uddannelse	13,5	8,5	10,3	11,3	12,4	12,2
Ungdomsuddannelsesniveau i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Note: 2003-tal er korrigeret for datamangel.

Ud over de ordinære uddannelser indgår hf-enkeltfag, HD, ED og merkonomer. Følgende uddannelser indgår ikke: fri ungdomsuddannelse, produktionsskoler, egu og voksen- og efteruddannelse. Summer kan afvige pga. afrundinger.

Kilde: Danmarks Statistik samt modelberegninger udført af UNI•C Statistik & Analyse.

20 pct. forventes ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse

Knap 20 pct. af ungdomsårgangen i 2003 forventes aldrig at få en ungdomsuddannelse. Dette skyldes, dels at en lille andel af de unge ikke påbegynder en ungdomsuddannelse, dels at en andel af de unge, der påbegynder en eller flere ungdomsuddannelser, aldrig fuldfører en ungdomsuddannelse. Det forventes, at ca. 4 pct. af ungdomsårgangen afslutter en videregående uddannelse uden forudgående ungdomsuddannelse.

5 pct. forventes ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse

Omkring 95 pct. af en ungdomsårgang i 2003 forventes at påbegynde en ungdomsuddannelse, og der er således omkring 5 pct. af en ungdomsårgang, der *ikke* forventes at påbegynde en ungdomsuddannelse efter grundskolen, jf. tabel 1.

15 pct. forventes ikke at fuldfører

I alt knap 15 pct. af ungdomsårgangen i 2003 forventes at påbegynde en ungdomsuddannelse uden at gennemføre, jf. tabel 1. Heraf forventes, at over 12 pct. afbryder en erhvervsrettet ungdomsuddannelse og over 2 pct. en gymnasial uddannelse.

Størst frafald på de erhvervsrettede uddannelser

Statistik om uddannelsesinstitutionernes frafald viser, at *fracaldet* er størst på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. I 2003 afbrød 28 pct. et erhvervsfagligt grundforløb, og 20 pct. afbrød et erhvervsfagligt hovedforløb, jf. tabel 2. De laveste afbrudsprocenter findes for de merkantile grundforløb og social- og sundhedsuddannelserne.

Tabel 2. Afbrudsprocenter fra ungdomsuddannelserne fordelt på køn fra 1998 til 2003

		1998	1999	2000	2001	2002	2003
		Afbudsprocent					
Almengymnasiale uddannelser	Mænd	19	18	20	23	20	25
Almengymnasiale uddannelser	Kvinder	15	15	16	18	16	20
Almengymnasiale uddannelser	I alt	16	16	18	20	18	21
Erhvervsgymnasiale uddannelser	Mænd	22	24	24	23	25	25
Erhvervsgymnasiale uddannelser	Kvinder	16	18	18	20	20	19
Erhvervsgymnasiale uddannelser	I alt	19	21	21	21	22	22
Erhvervsfaglige grundforløb	Mænd	8	14	20	23	24	29
Erhvervsfaglige grundforløb	Kvinder	11	14	20	23	23	27
Erhvervsfaglige grundforløb	I alt	10	14	20	23	23	28
Erhvervsfaglige hovedforløb	Mænd	17	20	20	21	18	22
Erhvervsfaglige hovedforløb	Kvinder	14	15	16	17	16	19
Erhvervsfaglige hovedforløb	I alt	16	17	18	19	17	20

Note: Tallene bygger på foreløbige tal fra 2004-registeret.

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse.

På de gymnasiale uddannelser er frafaldet på hf relativt højt, idet 37 pct. faldt fra mod 21 pct. samlet for de gymnasiale uddannelser. Frafaldet på de almen-gymnasiale uddannelser er højest for mænd, idet 25 pct. af de mandlige elever faldt fra i 2003.

2.2. Årsager til at unge ikke påbegynder eller gennemfører en ungdomsuddannelse

Udvalget finder, at særligt følgende faktorer har betydning for, om og hvordan den enkelte unge kommer videre i uddannelsessystemet efter grundskolen:

- Den unges baggrund.
- Den unges grundskoleforløb og faglige niveau, herunder dansk-sproglige færdigheder.
- Kommunernes vejledningsindsats i folkeskolen og tilrettelæggelsen af overgangen mellem grundskolen og ungdomsuddannelsesinstitutionerne.
- Ungdomsuddannelsesinstitutionernes indsats for at tiltrække og fastholde alle unge i uddannelse.
- Adgang til praktikpladser på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.
- Virksomhedernes indsats i forhold til praktiktiden i erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

De unges baggrund

Differentieret gruppe

Gruppen af unge uden uddannelse efter grundskolen er en differentieret gruppe med forskellige karakteristika og problemer. De unge stammer dog typisk fra familier, hvor forældrene har kort eller ingen uddannelse, de har haft en vanskelig opvækst og/eller har negative erfaringer med folkeskolen³. Det skal bemærkes, at andre begivenheder i de unges liv - for eksempel at de tidligt får børn - kan medføre, at de ikke som unge påbegynder eller gennemfører en ungdomsuddannelse.

Ringede uddannelsesbaggrund

Færre indvandrere og efterkommere påbegynder

Gruppen af unge, *der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse*, er karakteriseret ved, at der er flere indvandrere og efterkommere end unge med dansk oprindelse.

Mænd større frafald

Endvidere er gruppen af unge, *der ikke fuldfører en ungdomsuddannelse*, karakteriseret ved, at mænd har et større frafald end kvinder. Herudover er der flere indvandrere og efterkommere end unge med dansk oprindelse, der ikke fuldfører en ungdomsuddannelse. Unge mandlige efterkommere og indvan-

Indvandrere og efterkommere større fra-

³ Ulla Højmark Jensen og Torben Pilegaard Jensen (2005): "Unge uden uddannelse. Hvem er de, og hvad kan der gøres for at få dem i gang?". Socialforskningsinstituttet.

fald	drere har en lavere fuldførelse end unge med dansk oprindelse, mens kvinderne generelt ligger på niveau med unge med dansk oprindelse.
	Indvandrere og efterkommeres gennemførelsesprocent skal ses i lyset af, at mange af de unge indvandrere og efterkommere har forældre med et lavt uddannelsesniveau, en ringe arbejdsmarkedstilknytning og dårlige dansk-kundskaber.
	<i>Den unges grundskoleforløb og faglige niveau, herunder dansksproglige færdigheder</i>
Fagligt niveau, herunder læsefærdigheder	De unges faglige niveau i grundskolen og deres vurdering af eget fagligt niveau har betydning for, om de gennemfører en ungdomsuddannelse. Jo bedre læsefærdigheder i grundskolen, de unge har, desto større er deres chance for at fuldføre en ungdomsuddannelse.
	Sammenhængen mellem grundskolekaraktererne og adfærden på ungdomsuddannelserne bekræfter dette billede, idet elever med højere grundskolekarakterer i højere grad gennemfører en ungdomsuddannelse end elever med lave grundskolekarakterer.
	<i>Kommunernes vejledningsindsats og tilrettelæggelse af overgangen fra grundskolen</i>
Måltrettet vejledningsindsats og systematisk opfølgning	En måltrettet vejledningsindsats og en systematisk opfølgning på vejledningen er af væsentlig betydning for, at den enkelte unge kan træffe et sikkert uddannelsesvalg og for, at også udsatte og frafaldstruede unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse.
Positive erfaringer med brobygning	Der er positive erfaringer med brobygning tilpasset forskellige alderstrin, og eleverne fremhæver selv brobygning som det mest effektive instrument til at finde ud af, hvad den enkelte unge skal efter grundskolen.
Behov for samlet strategisk vejledningsindsats	Det er imidlertid også nærliggende at antage at en samlet strategisk vejledningsindsats i kommunerne, der går på tværs af den kommunale opgavevaretagelse, kan bidrage til at gøre kommunernes indsats på dette område endnu mere fokuseret, systematisk og sammenhængende, end den er i dag.
	<i>Ungdomsuddannelsesinstitutionernes indsats for at tiltrække og fastholde de unge i uddannelse</i>
Samlet strategisk indsats	En samlet strategisk indsats på uddannelsesinstitutionerne – både i grundskolen og på ungdomsuddannelsesinstitutionerne – er en forudsætning for, at gennemførelsesprocenten i uddannelsessystemet kan øges.
Bedre fokus på den enkelte unges behov	Især det høje frafald på de samlede erhvervsrettede ungdomsuddannelser er et tegn på, at uddannelserne ikke i tilstrækkelig grad tilrettelægges således, at den enkelte unges forudsætninger kommer i centrum.

Manglende udnyttelse af redskaber

Der gøres ikke i tilstrækkelig grad brug af de eksisterende redskaber til at støtte de unge, når de starter på en erhvervsuddannelse, til at afklare de unges behov og for at tilrettelægge særlige forløb. Særligt udsatte unge har for lidt voksenkontakt på især erhvervsuddannelserne.

For lidt voksenkontakt***Antallet af praktikpladser på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser*****Adgang til uddannelsesaftaler**

Der er utilstrækkelig adgang til uddannelsesaftaler med private og offentlige arbejdsgivere. Denne problemstilling behandles i Udvalget til fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, der blandt andet skal komme med forslag til, hvordan der kan skabes bedre overensstemmelse mellem behovet for erhvervsuddannede og udbuddet af praktikpladser.

Virksomhedernes indsats**Frafald i praktikdelen**

Erfaringer tyder på, at frafaldet på praktikdelen på erhvervsuddannelserne bl.a. skyldes, at eleverne har savnet vejledning og støtte i praktikperioden. Sammenhængen mellem praktikken på virksomheden og undervisningen på skolen er ikke tilstrækkelig, hvilket også gælder dialogen og kontakten mellem virksomhed og skole.

15.100 flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse**2.3. Fremskrivning af antallet af unge, der skal gennemføre i 2015**

Når 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, skal i alt omkring 15.100 flere unge i en ungdomsårgang gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 sammenlignet med 2005, jf. tabel 3.

Heraf 5.000 flere unge som følge af demografi

En del af denne stigning, ca. 5.000 unge, kan tilskrives den demografiske udvikling. Samtidig sker der en ændring af sammensætningen af ungdomsårgangen, idet der bliver omkring 3.800 flere indvandrere og efterkommere frem til 2015. Indvandreres og efterkommeres andel af en ungdomsårgang stiger hermed fra 9,9 pct. i 2005 til 11,7 pct. i 2015, jf. tabel 4.

Flere indvandrere og efterkommere

Tabel 3. Flere unge, der skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 (population af 16-årige), opdelt efter herkomst

	Invandrere/ efterkommere	Danskere	I alt
	- antal personer -		
Samlet stigning i antallet af unge i 2015, heraf	3.800	11.400	15.100
- demografi	1.300	3.800	5.000
- stigning som følge af 95 pct. målsætningen	2.500	7.600	10.100

Kilde: Skøn foretaget af UNI•C Statistik & Analyse.

Note: Populationen af 16-årige er valgt som ungdomsårgang, idet langt de fleste unge har afsluttet 9. klasse som 16-årige og er parate til at søge en ungdomsuddannelse. Det er forudsat, at 95 pct. af en ungdomsårgang vil gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 ved opfyldelse af målsætningen. Tallene er afrundede.

Tabel 4. Befolkningsfremskrivning 2005 til 2015 (population af 16-årige), opdelt efter herkomst

	2005	2015	Stigning
	- antal personer -		
Ungdomsårgang, heraf:	62.451	68.735	6.284
- dansk oprindelse	56.264	60.661	4.397
- Indvandrere/efterkommere	6.187	8.074	1.887
	- pct.-		
Indvandreres/efterkommeres andel af 16-årige	9,9	11,7	1,8

Kilde: Danmarks Statistiks Statistikbank samt beregninger foretaget af UNI•C Statistik & Analyse.

7.400 flere uddannelsesaftaler

Stigningen i antallet af unge, der skal gennemføre en ungdomsuddannelse, forventes at medføre, at der skal oprettes uddannelsesaftaler i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser til ca. 7.400 flere unge i 2015 sammenlignet med 2005, jf. afsnit 9. Dette skal ses i lyset af, at der i perioden ultimo 2003 til ultimo 2005 har været en vækst i antallet af praktikpladser i erhvervsuddannelserne på næsten 5.000, svarende til en stigning på næsten 20 pct. Det skal endvidere fremhæves, at erfaringsmæssigt øges antallet af uddannelsesaftaler mindst svarende til den relative stigning i antallet af unge⁴.

Udvalget indhentet oplysninger fra de nordiske lande

2.4. Sammenligning med de nordiske lande

Som led i arbejdet har udvalget indhentet supplerende oplysninger om erfaringer fra og udfordringer i de nordiske lande i forhold til initiativer for at styrke overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og mindske frafaldet i ungdomsuddannelserne.

Ungdomsuddannelserne i Norge, Sverige og Finland har forskellig struktur og indretning. Karakteristiske træk ved uddannelserne⁵ er:

- Ungdomsuddannelserne varer i alle tre lande 3 år – dog 4 år i Norge, hvis der indgår praktik på en virksomhed (2 år i skole og 2 år i virksomhed er hovedvejen i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i Norge).
- I Norge og Sverige gennemføres almene og erhvervsrettede ungdomsuddannelser på fælles skoler, mens de gennemføres på adskilte institutioner i Finland.
- I alle tre lande kan der inddrages fag fra almene uddannelser i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser – fleksibiliteten er størst i Norge og Sverige.
- Der er praktik i uddannelserne i alle tre lande – organisering og varighed er forskellig.

⁴ Karsten Albæk (2004): "Om lærepladsspørgsmålet". Memo nr. 212, september 2004, Økonomisk Institut, Københavns Universitet.

⁵ Bilag fra Globaliseringsrådsarbejdet om struktur, indhold og styring i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i Norge, Sverige og Finland.

- Der er i alle tre lande forskellige former for alternative forløb for unge – og voksne – som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse.

Tilsvarende problemer med at gennemføre som i Danmark

Tilbage meldingen fra Norge, Sverige og Finland tyder på, at disse lande i store træk har de samme problemer med at få de unge til at gennemføre som i Danmark. I Norge er frafaldet især stort på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, og den manglende gennemførelse skyldes bl.a. mangel på lærepladser og lave karakterer i kernefagene.

Norge, Sveriges og Finlands seneste ændringer af ungdomsuddannelsessystemet og planlagte ændringer for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse er til dels parallelle med de initiativer, der allerede er igangsat i Danmark, og de initiativer udvalget foreslår, jf. boks 1.

Boks 1. Erfaringer fra Norge, Sverige og Finland

- Den norske regering vil videreudvikle det lovfæstede samarbejde med arbejdsmarkedsparterne for bl.a. at stimulere virksomhederne til at opgive flere lærlinge og videreudvikle individuelle ordninger, der er tilpasset den enkeltes evner og forudsætninger.
- Der gennemføres pilotprojekter med det formål at etablere regionale partnerskaber mellem skoler, arbejdsmarkedsetaten, arbejdsmarkedets organisationer mv.
- Norge har en intensiv opfølgningstjeneste, der skal tilbyde hjælp og vejledning til unge uden uddannelse. Det er imidlertid kun halvdelen af de unge, der får hjælp fra tjenesten, der får aktiv opfølgning i form af kompetencegivende eller arbejdsmarkedsrelaterede tiltag, og i en rapport peges der på behov for forbedringer af tjenesten.
- I Sverige skal kommunerne tilbyde unge op til 20 år en ungdomsuddannelse. Dette ansvar er skærpet, idet kommunerne nu også er forpligtet til at holde sig informeret om situationen for de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, og tilbyde dem lempelige individuelle vilkår for uddannelse.
- I Sverige kan elever, der har vanskeligheder med uddannelse, tilbydes at gennemføre individuelt tilrettelagt uddannelse i langsommere tempo eller tilbydes alternativ gennemførelse af uddannelsen, fx gennemføre dele af uddannelsen i en virksomhed.
- I Finland er det foreslået at indføre en ret for eleverne til at få supplerende grunduddannelse efter elevernes individuelle behov – gældende for elever, der har gennemført grundskolen inden for de seneste to år.
- I Finland foreslås der udviklet metoder med henblik på tidlig indgriben og støtte til elever, der er i risiko for at blive marginaliserede, justering af lærernes grunduddannelse og videreuddannelse med henblik på at identificere og behandle problemer hos eleverne, etablering af flere praktiske undervisnings- og arbejdsformer og en ret for eleverne til at få individuel vejledning tilpasset den enkeltes behov.
- I Finland foreslås vejledning og anden studiestøtte styrket i ungdomsuddannelserne. Der foreslås særlige initiativer i forhold til indvandrergruppen, bl.a.

sprogkurser tidligt i ungdomsuddannelsesforløbet.

- I Finland er det foreslået, at kommunerne opretter kommunale eller regionale samarbejdsgrupper for at koordinere udviklingen og opfølgningen af børn og unges livsvilkår.

Norge har nedsat arbejdsgruppe

I Norge er der nedsat en bredt sammensat arbejdsgruppe, der skal komme med forslag til tiltag, så flere unge fuldfører en ungdomsuddannelse.

Danmark relativ høj gennemførelsesrate

De øvrige nordiske lande har ikke en statistisk profilmodel som den danske, der fremskriver den forventede uddannelsesprofil for en ungdomsårgang. Sammenligninger på tværs af landene med den i profilmodellen beregnede danske forventede gennemførelsesprocent på ca. 80 skal derfor ske med stor forsigtighed. Hvis sammenligningen tager udgangspunkt i opgørelser foretaget af OECD af gennemførelsesraten for ungdomsuddannelser, har Danmark en relativ høj gennemførelsesrate sammenlignet med OECD-gennemsnittet og de øvrige nordiske lande – kun overgået af Norge, jf. tabel 5.

Tabel 5. Gennemførelsesraten for ungdomsuddannelser

	Pct.
Danmark	86
Finland	84
Norge	92
Sverige	76
OECD gennemsnit	78

Kilde: OECD (2005): "Education at a Glance 2005", tabel A2.1.

Note: Gennemførelsesraten (graduation rate) beregnes som andelen af fuldførte i forhold til befolkningen i den typiske alder for gennemførelse af en ungdomsuddannelse. Fuldførte tælles kun med første gang, de gennemfører en ungdomsuddannelse. Hovedkilden til Education at a Glance er den årlige dataindberetning om elever/studerende mv., som medlemslandene hvert år sender til bl.a. OECD. De danske data udarbejdes af Danmarks Statistik og Undervisningsministeriet. Tabel 5 kan derfor ikke sammenlignes med profilmodellen, der bygger på en fremskrivning af de unges forventede adfærd i uddannelsessystemet, jf. tabel 1.

Norge har i forbindelse med udvalgsarbejdet oplyst, at opgørelsesmetoden ikke er retvisende, og at gennemførelsesprocenten skønsmæssigt for de studieforberedende uddannelser i 1999 var 84 pct. og 55 pct. for de erhvervsforberedende uddannelser.

Del II

Initiativer for at nå 95 pct. målsætningen

3. Initiativer for at nå målsætningen

I de følgende afsnit redegøres for initiativer, der bidrager til at nå målsætningen om, at 95 pct. af en ungdomsårgang i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

3.1. Allerede gennemførte og besluttede initiativer

Udvalget har noteret sig, at regeringen allerede har gennemført eller besluttet initiativer, der har til formål at medvirke til, at flere unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Udvalgets forslag til initiativer i handlingsplanen supplerer de allerede besluttede initiativer, og muligheden for at nå 95 pct. målsætningen skal vurderes sammen med de allerede gennemførte og besluttede initiativer.

De unges faglige niveau i grundskolen og deres vurdering af eget fagligt niveau har betydning for, om de gennemfører en ungdomsuddannelse. Elever med høje grundskolekarakterer gennemfører i højere grad en ungdomsuddannelse end elever med lave grundskolekarakterer⁶. Det gælder også læsefærdigheder, idet jo bedre læsefærdigheder i grundskolen, de unge har, desto større er deres chance for at fuldføre en ungdomsuddannelse⁷.

Styrkelse af det faglige niveau i førskolen og grundskolen

Der er gennemført en række initiativer, der har til formål at sikre, at alle unge opnår tilstrækkelige faglige forudsætninger. Initiativerne vedrører førskolealderen og grundskolen og omfatter bl.a. indførelsen af pædagogiske læreplaner i dagtilbud, tilbud om støtte til tosprogede småbørns sproglige udvikling for at styrke danskkundskaberne, indholdsbeskrivelser med mål for børnehaveklassen, indførelsen af bindende trin- og slutmål i folkeskolen, flere timer i dansk i folkeskolen og en styrkelse af evalueringskulturen, bl.a. ved obligatoriske test på udvalgte klassetrin og fag og obligatoriske afgangsprøver efter 9. klasse.

Udsatte børns skolegang

Som en del af regeringens strategi for at bekæmpe negativ social arv iværksættes i 2006 initiativer, der skal styrke udsatte børns skolegang yderligere. Der sættes fokus på nye løsningsmodeller for børn helt uden undervisningstilbud, bedre rådgivning af forældre, kvaliteten af anbragte børns undervisning og samarbejdet mellem skolemyndigheder og socialmyndigheder. Endvidere foretages en udredning af barrierer i uddannelsessystemet med henblik på at finde nye veje for handicappede børn og unge i uddannelsessystemet.

⁶ Statistik fra UNI-C 2005.

⁷ Dines Andersen (maj 2005): "4 år efter grundskolen. 19-årige om valg og veje i ungdomsuddannelserne". AKF/SFI. Undersøgelsen bygges på geninterviews af de uge 4 år efter, at de deltog i PISA-undersøgelsen i 2000.

Styrket vejledning og ungdomsklasse	I regeringens oplæg til overgangen efter 9. klasse indgår et forslag om, at der skal etableres en ny ungdomsklasse som et særligt undervisningstilbud til unge, der efter den nuværende 9. klasse mangler grundlæggende faglige færdigheder eller er uafklarede, eller som falder fra en ungdomsuddannelse. I den forbindelse forventes det, at vejledningsindsatsen fremrykkes og forstærkes. Formålet med forslaget er, at undervisningen i ungdomsklassen skal styrke elevernes faglige færdigheder og gennem obligatorisk brobygning forankre eleverne solidt i en ungdomsuddannelse. Ungdomsklassen vil være starten på en ungdomsuddannelse og ikke afslutningen på folkeskolen.
Styrket vejledning	Vejledningsreformen trådte i kraft i efteråret 2004. Reformen styrker den institutions- og sektorafhængige vejledning af unge med hensyn til valg af ungdomsuddannelse. Vejledningen er i særlig grad målrettet mod de unge med særlig behov herfor.
22 korte erhvervsuddannelser	En række erhvervsuddannelser er opdelt i trin med mulighed for afslutning med erhvervskompetence. Endvidere er der indført 22 nye, korte erhvervsuddannelser, heraf tre skolebaserede.
Ny mesterlære	Der er fremsat lovforslag om ny mesterlære på erhvervsuddannelserne og praktiske indgange på sosu-uddannelserne, som har til formål at tilvejebringe nye tilbud til skoletrætte og/eller praktisk orienterede unge og forbedre disse unges muligheder for en kompetencegivende ungdomsuddannelse.
Praktiske indgange til sosu	
Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne: klare indgange, trin- og niveaudeling – flere praktikpladser	Hertil kommer, at Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne vil stille forslag til, hvordan erhvervsuddannelserne kan sikre et tilstrækkeligt uddannelsesstilbud til unge, således at uddannelserne er attraktive for både unge med gode og unge med mindre gode forudsætninger. Udvalget vil foreslå initiativer i forhold til blandt andet klare indgange, trin- og niveaudeling samt øget indsats for at skaffe praktikpladser, herunder gennem uddannelsesdækning af nye brancheområder. Disse initiativer forventes yderligere at bidrage til at mindske frafaldet på erhvervsuddannelserne.
Præmie for flere praktikpladser	For at øge antallet af praktikpladser er der indført en kontant præmie på 20.000 kr. for hver ekstra praktikplads, som virksomhederne opretter.
Styrket ansvar for den enkelte og inddragelse af forældre	Som led i integrationsaftalen ”En ny chance til alle” er der fremsat lovforslag med henblik på, at forældre inddrages aktivt og ansvarliggøres i vejledningen af de 15 – 17-årige. Lovforslaget vil medføre, at forældrene skal orienteres om vejledningstilbuddet samt om den unges uddannelsesmuligheder. Herudover medfører lovforslaget, at forældrene skal modtage meddelelse, hvis den unge står i risiko for at falde fra eller har afbrudt en ungdomsuddannelse. Endvidere er der fremsat lovforslag, som forpligter unge kontanthjælpsmodtagere under 25 år, der ikke har problemer ud over ledighed, og som ikke har forsørgerpligt over for hjemmeboende børn, til at tage en uddannelse. Disse lovforslag følges op af et forslag fra regeringen om en om-

lægning af børnefamilieydelsen, så ydelsen kun udbetales for de 15 – 17-årige unge, der er i uddannelse eller i job med uddannelsesperspektiv.

Disse initiativer, der allerede er besluttede, inddrages ikke nærmere i handlingsplanen. Udvalget har inddraget effekterne af disse initiativer på de unges mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse i den samlede vurdering af muligheden for at nå 95 pct. målsætningen, jf. afsnit 9.

4. Kommunernes indsats

Kommunalbestyrelsen er den centrale, borgerrettede myndighed. Kommunalbestyrelsen varetager opgaver, der knytter sig til grundskolen og overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at vejlede de unge om valg af ungdomsuddannelse samt ansvaret for beskæftigelses- og integrationsindsatsen over for unge. Med erhvervsgrunduddannelsen som undtagelse har kommunerne ikke noget ansvar for selve ungdomsuddannelserne.

Hertil kommer, at kommunalbestyrelsen har en økonomisk interesse i at sikre, at alle unge får en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Med den eksisterende opgavefordeling mellem stat og kommuner er det staten, der afholder udgifter til kompetencegivende ungdomsuddannelse, og som yder tilskud til forsørgelse til unge i de kompetencegivende uddannelser i det ordinære uddannelsessystem.

Styrket ansvar til kommunen

Udvalget finder, at kommunerne i kraft af deres eksisterende ansvarsområde og økonomiske incitament til at få de unge i gang er en central aktør i indsatsen for, at flere unge gennemfører en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Udvalget foreslår derfor, at kommunalbestyrelsens myndighedsansvar for, at den enkelte unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse, styrkes gennem en række konkrete initiativer, jf. nedenfor.

Unge ringe overblik

4.1. Vejledning og overgang i dag

Erfaringer fra en række nyere undersøgelser om vejledning og de unges overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse viser, at mange unge efter 9. klasse har ringe overblik over deres valgmuligheder og over sammenhængen mellem forskellige uddannelser og erhverv⁸.

De unge, der kommer fra uddannelsesfremmede miljøer er generelt mere uafklarede end de unge, som klarer sig godt i skolen, og som kommer fra uddannelsesorienterede miljøer.

Indvandrere og efterkommere mere uafklarede

Ligeledes er gruppen af indvandrere og efterkommere typisk mere uafklarede. En del unge indvandrere og efterkommere får ikke kvalificeret vejledning af forældrene om uddannelsesvalget og vælger dermed på et usikkert grundlag. Det giver en tendens til fejlvalg og et snævert uddannelsesvalg⁹.

Opfølgende vejled-

UU-centrenes vejledningssamtaler med de unge i 8. og 9. klasse med særlige

⁸ Mette Pless og Noemi Katznelson (2005): "Niende klasse og hvad så?". Midtvejsrapport. Center for ungdomsforskning, Learning Lab Denmark.

⁹ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (januar 2005): "Udlændinge på ungdomsuddannelserne – frafald og faglige kundskaber". Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med AKF.

ning i forhold til ud- satte unge

behov for vejledning forløber med nogenlunde samme struktur og tidsramme som for de afklarede unge, og vejlederne oplever, at det er svært at få tid til at lave det opfølgende arbejde¹⁰.

Voksenkontakt og støtte

En del af disse unge har ikke en familie, der kan støtte og vejlede dem, og vil derfor opleve det som motiverende, at de har en personlig støttemulighed, der på såvel det faglige som det sociale plan kan hjælpe dem¹¹. Disse unge har brug for en voksenkontakt og støtte, der ligger ud over, hvad der ydes af UU-vejlederen i dag¹².

Boks 2. Fakta om Ungdommens Uddannelsesvejledning

Vejledningen om valg af ungdomsuddannelser og erhverv er efter vejledningsreformen i 2003 blevet samlet i Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), som kommunerne har ansvaret for. Elever i folkeskolen skal vejledes om valg af ungdomsuddannelse og erhverv på den enkelte skole og i tilknytning til undervisningen. Ansvaret for vejledning om ungdomsuddannelse og erhverv er samlet i Ungdommens Uddannelsesvejledning under kommunalt ansvar. Der er oprettet 46 UU'ere på landsplan – de fleste i kommunale fællesskaber. UU'erne skal samarbejde med folkeskolen og ungdomsuddannelsesinstitutionerne og med andre relevante parter, bl.a. repræsentanter fra arbejdsmarkedet.

Ungdommens Uddannelsesvejledning har følgende opgaver:

- Ansvar for og forestå vejledningen om valg af ungdomsuddannelse og erhverv for elever i folkeskolen. Fra 1. august 2007 varetages vejledningen af elever på friskoler tillige af Ungdommens Uddannelsesvejledning.
- Opsøgende aktiviteter for at tilbyde vejledning til unge under 19 år, der ikke er i en tilfredsstillende vejlednings-, undervisnings- eller beskæftigelsesmæssig situation. Vejledningen er et tilbud til den unge og skal tilbydes mindst 2 gange årligt indtil den unge er i en tilfredsstillende situation.
- I forbindelse med vejledningsreformen er der skabt mulighed for, at der iværksættes en særlig indsats i forhold til unge, der kræver en større vejledningsmæssig indsats, herunder unge indvandrere og efterkommere.
- Tilbud om vejledning til unge mellem 19 og 25 år, hvis de henvender sig herom.
- Vurdere om en ansøger til en produktionsskole tilhører skoleformens målgruppe som, en forudsætning for, at den unge kan optages med tilskud.

Vejledningen kan foregå både individuelt og kollektivt, og der er desuden mulighed for at tilrettelægge brobygningsforløb, som forbereder den unge til en ungdomsuddannelse.

Brobygning effektiv

Brobygning er det vejledningsredskab, som 10. klasseleverne selv fremhæver som det mest effektive til at finde ud af, hvad de skal efter 10. klasse¹³. Samtidig er der sammenhæng mellem elevers valg af ungdomsuddannelse og den brobygningsinstitution, de var på i 10. klasse¹⁴.

¹⁰ Mette Pless og Noemi Katznelson (2005): "Niende klasse og hvad så". Center for ungdomsforskning, Learning Lab Danmark.

¹¹ Ulla Højmark (2004): "Kan de ikke bare tages sig sammen? – om de unge uden uddannelse". Fra "Unge i tal og tekst", Center for Ungdomsforskning, Learning Lab Danmark,

¹² Mette Pless og Noemi Katznelson (2005): "Niende klasse og hvad så". Center for ungdomsforskning, Learning Lab Danmark.

¹³ Rambøll (2003): "Evaluering af 10. klasseloven".

¹⁴ Særkørsel på data fra evaluering af 10. klasseloven.

Der er positive erfaringer med, at brobygning – tilpasset forskellige alderstrin i skolen – giver eleverne erfaringer med bredden inden for erhvervsuddannelserne¹⁵. Der er også positive erfaringer med formaliseret samarbejde med produktionsskoler om brobygningsmuligheder for elever med særlige faglige og sociale behov.

Individualiseret, sammenhængende kommunal indsats

De unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, er en differentieret og sammensat gruppe, der har behov for en individualiseret, sammenhængende indsats, der går på tværs af den kommunale opgavevaretagelse. Der kan være en tendens til, at gruppen cirkulerer mellem myndigheder, uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere, og det er svært at placere ansvaret for deres situation¹⁶. Erfaringer tyder på, at det er et tilbagevendende problem i indsatsen over for unge med særlige behov, at den går på tværs af sektoropdelingen i den offentlige administration¹⁷. Dette gælder også indsatsen over for de unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

Samarbejde mellem social-, uddannelses- og arbejdsmarkedsforvaltninger

For nogle af de udsatte unge fylder de sociale problemer meget, og der er derfor brug for socialfaglige kompetencer, som UU-vejlederne ikke er i besiddelse af. I mange tilfælde er der behov for mere tid og helhedsorientering mod hele den unges liv¹⁸. Der er positive erfaringer med forsøgsprojekt om etablering af et samarbejde mellem social-, uddannelses- og arbejdsmarkedsforvaltningerne, så kommunen hurtigt kan sætte ind med hjælp og tilbud, hvis en unge har problemer af forskellig art¹⁹.

4.2. Forslag til at styrke kommunens ansvar

Udvalget anbefaler, at der sættes fokus på fire områder i relation til kommunernes indsats for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse:

1. En samlet, strategisk indsats i kommunen
2. En tidlig og differentieret indsats i grundskolen (overgang til ungdomsuddannelse)
3. En opsøgende indsats efter grundskolen (udsatte og frafaldstruede unge)
4. En mere fleksibel organisering af opgavevaretagelsen

Kommunernes ansvar som arbejdsgivere i forhold til at skaffe praktikpladser behandles i afsnit 7.

4.2.1. En samlet strategisk indsats i kommunen

¹⁵ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

¹⁶ Kommunernes Landsforening (2005): "Unge uden uddannelse i centrum".

¹⁷ Gestur Gudmundsson og Niels Rosendal Jensen (2005): "Pædagogik for unge med særlige behov". DPU's forlag.

¹⁸ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

¹⁹ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

Udvalget foreslår en samling af indsatsen hos kommunalbestyrelsen med henblik på at undgå, at unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, cirkulerer mellem offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere.

Samlet strategi

I forlængelse af kommunernes nuværende ansvar for folkeskolen og i forlængelse af tidligere anbefaling fra KL²⁰ anbefaler udvalget, at den enkelte kommune skal fastlægge en samlet strategi for, hvordan alle unge får en ungdomsuddannelse, og at der sker en tværgående og målrettet indsats. En samlet strategi forudsætter, at den enkelte kommune har et overblik over, hvilke unge der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, og hvilke årsager der er til, at de unge ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Et væsentligt element i en samlet strategi er endvidere, at kommunen udarbejder en handlingsplan for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Dette kan sikres enten som led i en aftale mellem regeringen og kommunerne eller ved lov. En aftale bør i givet fald anvende de principper for mål- og ramme- styring, som er aftalt som led i aftalen om kommunernes økonomi for 2006.

Forslag 1 – kommunerne udarbejder handlingsplan

Forslag 1. Kommunal handlingsplan

Kommunalbestyrelsen udarbejder en tværsektoriel handlingsplan for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Handlingsplanen skal beskrive kommunens indsats og bør løbende følges i kommunalbestyrelsen i form af en årlig drøftelse af status på handlingsplanen.

Planen bør indeholde politiske mål, der går på tværs af de kommunale opgaveområder, som på forskellige måder er i kontakt med unge uden uddannelse. Det er bl.a. folkeskolen, UU-vejledningen, integrationsindsatsen og beskæftigelsesindsatsen. Det kan fx også være ungdomsskolen og egu.

Elementer som handlingsplanen naturligt kan indeholde:

- Kortlægning af ungdomsårgangen, herunder sammensætningen af gruppen af unge, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, fx opdelt på alder, køn og andel unge, der har behov for særlig støtte, herunder visse unge med anden etnisk herkomst end dansk.
- Kommunens indsats i forhold til vejledning, herunder den opsøgende og forebyggende indsats, anvendelse af brobygning/introduktionskurser, folkeskolelovens § 9, stk. 5 på 8. – 10. klassetrin, egu, produktionsskoler, den kommunale ungdomsskole og oplysningsforbund.
- Kommunens anvendelse af mentorordninger og trainee-forløb.
- Kommunens indsats i forhold til øget samarbejde mellem kommunen og ungdomsuddannelsesinstitutionerne, eksempelvis i forhold til at medvirke til, at uddannelsesinstitution er forberedt på at modtage en ung med behov for specialpædagogisk støtte.

²⁰ Kommunernes Landsforening (2005): ”Unge uden uddannelse i centrum”.

- Kommunens samarbejde med arbejdsmarkedets parter og relevante erhvervsorganisationer om forankring af den lokale vejledningsindsats, egu mv. i de konkrete, lokale behov og muligheder.
- Kommunes samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutioner om en forebyggende indsats for unge med psykiske problemer.
- Kommunens indsats i forhold til større forældreinddragelse.
- Redegørelse for, hvad det koster, at unge ikke er i uddannelse.

Til støtte for kommunens arbejde etableres en central kortlægning af andelen af en ungdomsårgang, der får en ungdomsuddannelse i de enkelte kommuner, så det er muligt for den enkelte kommune at sammenligne med andre kommuner. Resultaterne offentliggøres.

4.2.2. Tidlig og differentieret indsats i grundskolen (overgang til ungdomsuddannelse)

Med vejledningsreformen fra efteråret 2004 blev der indført en institutions- og sektoruafhængig vejledning af unge om uddannelse og erhverv. Vejledningen blev samlet i Ungdommens Uddannelsesvejledning under kommunalbestyrelsens ansvar. Udvalget er opmærksomt på, at UU'erne således ikke har fungeret ret længe, og at det derfor er vanskeligt at drage endelige konklusioner om deres funktion.

Tidligere og mere differentieret indsats

Udvalget vurderer imidlertid, at der er behov for en tidligere og mere differentieret indsats i forhold til at understøtte den enkelte elevs overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Udsatte og uafklarede elever skal identificeres tidligere, og der skal tages hånd om i en særlig indsats jf. nedenfor.

Introduktion til ungdomsuddannelser

Generelt skal der ske en tidligere introduktion til de forskellige ungdomsuddannelser, ligesom arbejdet med elevens uddannelsesplan skal påbegyndes tidligere.

Brobygningsmuligheder udvides

Anvendelse af brobygning i folkeskolen i form af korte introduktionskurser til ungdomsuddannelserne skal øges. Det er vigtigt, at brobygning ikke blot sker i den traditionelle form mellem to skolesystemer. Mulighederne for brobygning skal generelt udvides til at omfatte brobygning til erhvervsudøvelse – dvs. ulønnede praktikophold. Det kan bidrage til visse unges afklaring og mulighed for at få fodfæste i en virksomhed – samt ikke mindst sikre fuldførelsen af en erhvervsuddannelse.

Flere hensyn i prioritering af vejledningsindsatsen

Udvalget er bevidst om, at der gør sig forskellige hensyn gældende i forbindelse med tilrettelæggelse og prioritering af den samlede vejledningsindsats i grundskolen. På den ene side skal der ske en særlig indsats over for udsatte og uafklarede elever. På den anden side skal det også prioriteres at give alle elever en bred vejledning, som introducerer eleverne til forskellige uddannelses- og erhvervs muligheder, herunder aktuelle muligheder for at opnå praktikplads og efterfølgende beskæftigelse. På samme måde skal priorite-

ringen af vejledningsindsatsen afvejes i forhold til skolens samlede opgave.

Forslag 2. Tidligere identifikation af elever med henblik på forebyggende indsats fra 6. klasse

Forslag 2 – tidligere identifikation af elever med henblik på en forebyggende indsats

For elever, som vurderes at have en øget frafaldsrisiko skal der tidligt tilrettelægges en forebyggende indsats i et samarbejde mellem skolen og UU.

Identifikation af denne målgruppe skal gøres obligatorisk og startes allerede i 6. klasse, hvor arbejdet med elevens uddannelsesbog påbegyndes.

Det betyder, at der fremover skal foretages en konkret vurdering af, om en elev har brug for, at der iværksættes en særlig indsats med henblik på at forbedre elevens chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Fra 8. og 9. klasse kan §9, stk. 5 forløb samt brug af mentorer jf. neden for være en del af denne særlige indsats.

Forslag 3. Brobygning/introduktionskurser – tidligt og differentieret

Forslag 3 – brobygning/introduktionskurser – tidligt og differentieret

Introduktion til ungdomsuddannelserne skal fremrykkes til 7. klasse, og det samlede introduktionsforløb i 7. til 9. klasse skal indgå i den samlede undervisningsplanlægning og differentieres efter elevens forudsætninger og afklarhed i forhold til valg af uddannelse og erhverv. Alle elever skal præsenteres for og vejledes om forskellige uddannelses- og erhvervsmuligheder, men elever, der er afklarede i deres uddannelsesvalg, skal kunne friholdes for deltagelse i dele af introduktionen.

Introduktionsforløbet skal – gerne fra 8. klasse - indeholde brobygning/introduktionskurser på ungdomsuddannelsesinstitutionerne af fx 1-3 ugers varighed.

Introduktionsforløbet kan endvidere indeholde erhvervspraktik. Det er væsentligt, at erhvervspraktikken har en målrettet karakter og tænkes ind som meningsfuldt bidrag til afklaring af elevens uddannelses- og erhvervsvalg. Der indføres systematisk evaluering og opfølgning på forløbet i samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutionen, så eleven understøttes og fastholdes i at træffe et velbegrundet valg. Opfølgningen skal dokumenteres i elevens uddannelsesbog.

Forslag 4. Øget brug af folkeskolelovens § 9, stk. 5 – brobygning til erhverv

Forslag 4 – øget brug af folkeskolelovens § 9, stk. 5 – brobygning til erhverv

Der skal ske en øget brug af muligheden for undervisningsforløb i medfør af folkeskolelovens § 9, stk. 5 med henblik på at tilrettelægge individuelle og praksisnære forløb for elever med behov herfor. Der er tale om undervisningsforløb, hvor praktisk og teoretisk indhold kombineres i en undervisning, der kan finde sted på skolen/ungdomsskolen eller på en virksomhed – dvs. som ulønnet praktik.

Praktikforløbene skal ses som brobygning til et erhverv og retter sig især mod skoletrætte elever, der oplever skolen som uoverkommelig og teore-

tisk, og som på denne måde kan få kendskab til arbejdsmarkedet. Hvis en virksomhed åbner mulighed herfor, kan et forløb lede frem til forpraktik eller en traineeordning.

Forslag 5. Uddannelsesplan i 8. klasse

Forslag 5 - uddannelsesplan i 8. klasse

I dag introduceres elevens uddannelsesplan først i 9. klasse. Fremover skal eleven påbegynde udarbejdelsen af uddannelsesplanen i 8. klasse og ved afslutningen af 8. klasse afgive en ikke-bindende forhåndstilkendegivelse af uddannelsesvalget efter 9. klasse. Undervisningen i 9. klasse skal målrettes og planlægges med inddragelse af den enkelte elevs plan for det videre uddannelsesforløb.

I denne forbindelse skal der ske en samlet revision af alle regler, der regulerer planlægningen af elevers overgang til ungdomsuddannelserne, således at reglerne bliver enkle at anvende for elever, lærere og de modtagende ungdomsuddannelsesinstitutioner. Det skal desuden sikres, at oplysningerne i den enkelte elevs uddannelsesplan bruges ved tilrettelæggelsen af den indledende fase af elevens ungdomsuddannelse.

Forslag 6. Mentorordning for unge med særlig behov for vejledning

Forslag 6 – mentorordning for unge med særlig behov for vejledning

Udsatte elever skal have mulighed for at få tilknyttet en mentor. Det gælder de unge, som ikke har tilstrækkelig voksenkontakt og derfor har behov for opfølgning og hjælp i hverdagen.

Ordningsen skal gælde fra 9. klasse til den unge er godt i gang med en ungdomsuddannelse. Det skal endvidere gøres muligt, at samme mentor på tværs af sektorer kan følge den unge, indtil ungdomsuddannelsen er fuldført, hvis der vurderes at være behov for det (jf. også forslag 17). Ordningen tilrettelægges på baggrund af en evaluering af de eksisterende forsøg med mentorordninger henholdsvis på erhvervsskolerne og i UU-regi. Ordningen koordineres med de eksisterende mentorordninger i medfør af Lov om aktiv beskæftigelsesindsats og integrationsloven, således at de unge i målgruppen så vidt muligt kun møder én mentor, og at regelsættet om mentorordningerne bliver så fleksibelt og enkelt at anvende som muligt.

Det skal sikres, at de mentorer, der udpeges til unge med anden etnisk baggrund end dansk, har forudsætninger for at forstå de særlige barrierer, der gør sig gældende for disse unge, herunder forældrenes rolle i forbindelse med uddannelsesvalget.

4.2.3. Opsøgende indsats efter grundskolen (udsatte og frafaldstruede unge)

Vejledningsindsats ikke målrettet nok

Erfaringer tyder på, at kommunernes vejledningsindsats overfor gruppen af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, kan målrettes yderligere. Der bør i højere grad sættes fokus på uafklarede unge, ligesom den opsøgende vejledning bør prioriteres højere.

Identifikation af de unge

Udvalget finder det derfor vigtigt, at kommunen er i stand til at identificere de unge, der blot har brug for almindelig vejledning om deres uddannelsesvalg og de unge, der har behov for en særlig og mere bredspektret indsats. Identifikationen forudsætter et tæt samspil mellem kommunale aktører på uddannelses-, beskæftigelses-, integrations- og socialområdet.

Forslag 7 - opsøgende indsats efter grundskolen

Forslag 7. Opsøgende indsats

Kommunalbestyrelsen skal forpligtes til en udvidet, opsøgende indsats over for elever, der enten ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse efter grundskolen eller er frafaldstruede/falder fra en ungdomsuddannelse.

I dag tilbyder Ungdommens Uddannelsesvejledning den unge vejledning løbende og mindst to gange årligt indtil den pågældende fylder 19 år. Ungdomsuddannelsesinstitutionerne har underretningspligt til UU om unge, der er faldet fra/frafaldstruede unge.

UU skal forpligtes til – i samarbejde med uddannelsesinstitutionen – at kontakte elever, der er frafaldstruede, og som vurderes at have brug for vejledning ud over den gennemførselsvejledning, der gives på institutionen. Elever, der ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse efter grundskolen, skal kontaktes straks, dette konstateres. For så vidt angår unge under 18 år skal der tages kontakt til forældrene, der skal tilbydes information om den unges uddannelsesmuligheder, jf. afsnit 8.1 om forældreansvar (forslag 32).

UU skal forpligtes til at kontakte frafaldne elever snarest muligt og senest 14 dage efter at have modtaget underretning fra uddannelsesinstitutionen om, at eleven er afmeldt. Der udarbejdes en ny uddannelsesplan.

De unge skal herefter kontaktes jævnligt, indtil de er i en uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig tilfredsstillende situation. De unge skal skrive under på at have modtaget et tilbud. Hvis de ikke ønsker yderligere kontakt med UU, skal de – hvis de unge er under 18 år, forældrene - skrive under på, at de er bekendt med eventuelle økonomiske konsekvenser.

UU skal foretage en konkret vurdering af, hvilken indsats der er behov for, således at almindelige studieskiftere modtager vejledning i forhold til at begynde på en anden ungdomsuddannelse, mens de særligt udsatte unge visiteres til relevante tilbud og hjælpeforanstaltninger. Kommunen skal i den forbindelse sikre, at vejlederne har indgående kendskab til alle ungdomsuddannelser samt de fornødne kompetencer i forhold til at vejlede unge med anden etnisk herkomst end dansk samt deres forældre.

4.2.4. Mere fleksibel organisering af opgavevaretagelsen

Udvalget vurderer, at øget samarbejde og koordinering på tværs af den

Udbygget tværgående samarbejde

kommunale forvaltning vil styrke indsatsen for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Dette kan finde sted gennem organisering af tværgående teamsamarbejde, som skaber tværfaglige miljøer mellem forskellige faggrupper, som har målgruppen til fælles, fx socialrådgivere og vejledere. En sådan enhed kan bestå af relevante dele af børne- og kulturforvaltningen, kommunens pædagogisk-psykologiske rådgivning (PPR) mv. Kommunerne kan med fordel inddrage behovet for tværgående koordinering i overvejelserne om den politiske og forvaltningsmæssige organisering af kommunerne efter kommunalreformens ikrafttræden.

Barrierer - krav til kommunernes organisering

Kommunalbestyrelsen har i dag i vid udstrækning mulighed for at tilrettelægge og organisere indsatsen for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Der er imidlertid en række bindinger på, hvordan kommunerne skal indrette deres forvaltning, der kan virke som uhensigtsmæssige barrierer i forhold til at opfylde målsætningen. Det gælder i forhold til vejledningsloven, hvor kommunalbestyrelsens ansvar skal varetages af kommunale enheder under betegnelsen Ungdommens Uddannelsesvejledning. Herudover er det angivet, at kommunalbestyrelsen skal give vejledning på et kvalitetsmæssigt og geografisk bæredygtigt grundlag, det vil bl.a. sige, at det geografiske område, som Ungdommens Uddannelsesvejledning dækker, skal være hjemsted for uddannelsesinstitutioner, som tilsammen har et bredt udbud af ungdomsuddannelser.

Nogle institutioner har haft positive erfaringer med, at vejledningsopgaven foregår på den enkelte grundskole. Dette giver mulighed for nærhed og opfølgning i kontakten mellem vejleder og elev. Det er derfor vigtigt, at der ikke er systemskabte barrierer for en sådan organisering af vejledningsopgaven.

Forslag 8 – fleksibilitet i opgavevaretagelsen

Forslag 8. Flexibilitet i opgavevaretagelsen

Der skal være mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan samle Ungdommens Uddannelsesvejlednings særlige indsats for de unge, der har opfyldt undervisningspligten, med de kommunale jobcentre.

Kommunalbestyrelsen får endvidere yderligere fleksible rammer, således at det bliver muligt for UU at delegere vejledningsopgaver for så vidt angår 6.-9. klasse til den enkelte grundskole.

Endelig skal de formelle bindinger på kommunernes organisering af ungdomsskolen ophæves, således at ungdomsskolerne eksempelvis kan drives sammen med den virksomhed, der foregår på 10. klassecentrene.

I den kommende evaluering af vejledningsreformen skal det indgå, om de organisatoriske bindinger på UU-centrene, herunder antalsbegrænsningen på UU-centre, bør bevares.

5. Uddannelsesinstitutionernes indsats

Ungdomsuddannelsesinstitutionerne har ansvar for, at institutionens udbud af uddannelse i videst muligt omfang tilgodeser behovet for relevant uddannelse hos de uddannelsessøgende.

Institutionerne skal sikre, at den uddannelse, den unge påbegynder, passer til den unges behov og forudsætninger, at undervisningen er attraktiv og tager udgangspunkt i den unges forudsætninger, og at alle elever undervejs støttes i at gennemføre uddannelsen.

5.1 Frafald - og erfaringer med fastholdelse

Tidlig start med støtteforanstaltninger

Der er gode erfaringer med²¹, at introduktionen til en erhvervsuddannelse indeholder en tidlig samtale med eleven for at få igangsat støtteforanstaltninger til elever, der har behov for det, og for at identificere uafklarede og/eller umotiverede elever så tidligt som muligt. For unge med særlige behov er en større helhedsorientering i form af samarbejde mellem alle relevante parter i forhold til den enkelte unge og en individuel handlingsplan af stor betydning²².

Kompetenceafklaring og særlige forløb

Kompetenceafklaring og brug af særlige forløb, der er målrettet mod den enkelte unge, er væsentlig – både i forbindelse med introduktionen til en erhvervsuddannelse, og som redskab til at tilpasse undervisningen til elevens særlige behov.

Skolemiljø

Udviklingen af et godt skolemiljø på erhvervsskolerne har afgørende betydning for, at eleverne kan fastholdes i uddannelse²³. Etablering af lektieværksteder og afvekslende undervisning har i denne sammenhæng vist sig at være velegnede værktøjer²⁴.

Kontaktlæreren – en støtte i det individualiserede uddannelsesforløb

Kontaktlærerordningen er indført på mange erhvervsskoler som en konsekvens af erhvervsuddannelsesreformen i 2000. Erfaringerne er gode, da kontaktlæreren kan hjælpe til at sikre sammenhæng i uddannelsesforløbet og samtidig støtte udvikling af elevens personlige kompetencer. Dog er det omkring halvdelen af de unge, der har en kontaktlærer, der kun i begrænset omfang drøfter uddannelsesplanen med kontaktlæreren²⁵. Samtidig mener

²¹ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

²² Gestur Gudmundsson og Niels Rosendal Jensen (juli 2005): "Pædagogik for unge med særlige behov". DPU's forlag.

²³ Peter Koudahl (2005): "Frafald i erhvervsuddannelserne. Årsager og forklaringer". Undervisningsministeriets temahæfteserie, 2005.

²⁴ Ulla Højmark Jensen og Peter Seeberg (2005): "Arbejdsrapport 1 og 2 om social mobilitet og intergenerational uddannelsesmobilitet". DPU og SDU, Syddansk Universitetsforlag.

²⁵ Evalueringsinstituttet (2003): "Personlige uddannelsesplaner på tekniske skoler 2003".

kun få af de indvandrere og efterkommere, der er faldet fra deres uddannelse, at de har været i kontakt med en kontaktlærer på erhvervsuddannelsen²⁶.

Elevplan

Brug af det pædagogiske planlægningsværktøj Elevplan samt hurtig opfølgning på fravær har betydet, at eleverne oplever, at skolen har fokus på dem, og at dette er centralt for bekæmpelsen af frafald²⁷. Elevplan er et web-baseret værktøj, som blandt andet kan anvendes i forbindelse med tilrettelæggelsen af elevens personlige uddannelsesplan.

Manglende rådgivningsmulighed

De unges personlige problemer har stor betydning for frafaldet, og en undersøgelse peger på, at der ikke findes psykologisk rådgivning på ungdomsuddannelserne, som det kendes fra universitetet og andre uddannelsesinstitutioner²⁸.

Manglende registrering af frafald og årsager

Der eksisterer ikke en entydig og standardiseret registrering af frafaldet på erhvervsuddannelserne. Dette gælder for det første den registrering af frafald, der foretages på den enkelte skole, hvor det i vid udstrækning er op til skolen selv at definere, hvornår der er tale om, at eleven falder fra en erhvervsuddannelse. For det andet den centrale registrering, hvor der ikke eksisterer en entydig fortolkning af registrering af frafaldet, da det sker gennem systemer, der er udviklet med et andet sigte, fx taxameterstyring. Der eksisterer således ikke valide tal for frafaldet blandt eleverne i erhvervsuddannelser²⁹.

Indvandrere og efterkommer – problemer med faglige krav og med at skaffe praktikpladser

Som forklaringer på unge indvandrere og efterkommeres frafald på erhvervsskolerne peger erfaringer på problemer med de faglige krav på erhvervsuddannelserne og – delvist i sammenhæng hermed – problemer med at skaffe en praktikplads³⁰. For mange af de unge skyldes de faglige problemer dårlige danskkundskaber.

Dette resultat bekræftes af, at de unge indvandrere og efterkommere generelt får lavere prøveresultater ved folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik end andre elever³¹. Gruppen har problemer med de faglige krav på erhvervsuddannelserne og har derfor et stort frafald, hvilket bl.a. skyldes, at de unge ikke kan få lektiehjælp eller udviklet deres danskkundskaber i

²⁶ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (januar 2005): "Udlændinge på ungdomsuddannelserne – frafald og faglige kundskaber".

²⁷ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

²⁸ Peter Koudahl (2005): "Frafald i erhvervsuddannelserne. Årsager og forklaringer". Undervisningsministeriets temahæfte, 2005.

²⁹ Peter Koudahl (2005): "Frafald i erhvervsuddannelserne. Årsager og forklaringer". Undervisningsministeriets temahæfteserie, 2005.

³⁰ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (januar 2005): "Udlændinge på ungdomsuddannelserne – frafald og faglige kundskaber".

³¹ Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (januar 2005): "Udlændinge på ungdomsuddannelserne – frafald og faglige forudsætninger". Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med AKF.

hjemmet³². Denne gruppes manglende faglige og sproglige kundskaber er endvidere en af grundene til disse unges særlige vanskeligheder med at få en praktikplads.

5.2. Forslag til indsats på uddannelsesinstitutionerne

Udvalget anbefaler, at fire områder sættes i fokus i institutionernes indsats for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse:

1. Erhvervsuddannelsernes tilrettelæggelse, herunder lærernes opfølgning i forhold til eleverne
2. Strategi for fuldførelse på alle ungdomsuddannelsesinstitutioner
3. Støttefunktioner: studiemiljø, mentorer og rådgivning
4. Samspil mellem grundskole og ungdomsuddannelsesinstitution.

5.2.1. Erhvervsuddannelsernes tilrettelæggelse, herunder lærernes opfølgning i forhold til eleverne

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at erhvervsuddannelserne skal yde et væsentligt bidrag til at realisere målsætningen om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Udvalget vurderer, at dette forudsætter en fornyelse af erhvervsuddannelsernes struktur og indhold. Forslag til en sådan fornyelse behandles i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, hvor der blandt andet drøftes praktikpladskapacitet, indgange samt trin- og niveaudeling af disse uddannelser.

Nærværende udvalg ønsker imidlertid at pege på fem forslag, der knytter sig til erhvervsuddannelsernes tilrettelæggelse og lærernes opfølgning i forhold til eleverne. Forslagene tager udgangspunkt i en målsætning om, at undervisningen på grundforløbet skal være mere elev- og praksisnær.

Forslagene er afstemt i forhold til det pågående arbejde i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, og det anbefales, at sidstnævnte udvalg foretager en nærmere udfoldning og præcisering af forslagene 9-12 om kompetenceafklaring, særlige grundforløb, kontaktlærerordning og Elevplan.

Forslag 9. Kompetencevurdering og fleksible grundforløb

Forslag 9 – kompetencevurdering og fleksible grundforløb

Der er behov for at styrke kompetenceafklaringen ved indgang til grundforløbet med henblik dels på bedre tilrettelæggelse af uddannelsesforløbet for alle elever, dels på styrket afklaring af uddannelsesvalget for uafklarede elever, herunder klagøre beskæftigelsesperspektiver og muligheder for praktikpladser.

Udvalget vurderer, at erhvervsskolerne ikke i tilstrækkeligt omfang anvender mulighederne for fleksibel tilrettelæggelse af grundforløbet, og at nogle uaf-

³² Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (januar 2005): ”Udlændinge på ungdomsuddannelserne – frafald og faglige forudsætninger”. Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med AKF.

klarede elever, elever med handicap og elever med svage faglige forudsætninger kan have brug for specialpædagogisk støtte, et længere grundforløb, eksempelvis med ekstra læseundervisning eller ekstra undervisning i dansk som andetsprog for den sidstnævnte gruppe – ligesom andre elever med svage forudsætninger kan have bedst udbytte af et praksisnært grundforløb. Dertil kommer, at elever med et afklaret, realistisk uddannelsesvalg, elever med uddannelsesaftale eller forudgående uddannelse eller med længere tids relevant erhvervs erfaring måske kun har brug for et meget kort grundforløb.

Bestemmelserne om erhvervsskolernes pligt til at vurdere elevernes kompetencer skal derfor skærpes med henblik på, at skolerne i højere grad skal tilrettelægge fleksible grundforløb. Kompetencevurderingerne skal ske så tidligt som muligt i grundforløbet.

Mulighederne for at inddrage relevant undervisning på produktionsskoler og virksomhedsforlagt undervisning i grundforløbet skal anvendes i større udstrækning.

For at understøtte skolernes brug af kompetencevurdering og fleksible grundforløb anbefales det desuden, at Undervisningsministeriet udarbejder vejledning om, hvad kompetencevurderingerne skal indeholde, samt medvirker til erfaringsspredning og vejledning.

Det øgede fokus på kompetenceafklaring skal endvidere bidrage til at sikre, at erhvervsskolerne er forberedt på at modtage en elev med behov for specialpædagogisk støtte, således at den nødvendige støtte stilles til rådighed straks ved uddannelsens start.

Endelig skal der etableres mulighed for, at eleven kan få supplerende undervisning – fx i dansk eller matematik - på hovedforløbet, herunder som et fritidstilbud.

Forslag 10 – særlige grundforløb

Forslag 10. Særlige grundforløb

Erhvervsskolerne skal kunne tilrettelægge og udbyde særlige grundforløb for grupper af elever, som har brug for mere stabile sociale rammer om undervisningen (faste, strukturerede forløb med færre valgsituationer).

De særligt tilrettede grundforløb kan også rette sig mod elever, som har brug for undervisning i dansk sprog-, kultur- og samfundsforståelse for bedre at kunne tilegne sig fagsproget i den pågældende uddannelse.

Forslag 11 – obligatorisk kontaktlærerordning

Forslag 11. Obligatorisk kontaktlærerordning

Kontaktlæreren skal vejlede eleven i forbindelse med elevens personlige uddannelsesplan og valg af undervisning/læringsaktiviteter. Kontaktlærerordningen skal ses i forlængelse af indførelsen af fleksible rammer og individuelle valgmuligheder i erhvervsuddannelserne, herunder de individualiserede uddannelsesforløb beskrevet i elevens personlige uddannelsesplan.

Kontaktlærerordningen skal gøres obligatorisk på erhvervsskolerne, således at alle elever får adgang til en kontaktlærer. Dette vil ifølge udvalgets vurdering bidrage væsentligt til at skabe sammenhæng og relevans i undervisningen for den enkelte elev.

For umodne og usikre elever kan kontaktlærerordningen endvidere bidrage til at udvikle elevens personlige kompetencer. Det er i den forbindelse vigtigt, at kontaktlæreren har forudsætninger for at forstå de særlige barrierer, der gør sig gældende for elever med anden etnisk baggrund end dansk – i forhold til elevens faglige kompetencer, elevens sociale liv på uddannelsen samt elevens forældre.

Forslag 12. Obligatorisk anvendelse af Elevplan

Forslag 12 - obligatorisk anvendelse af Elevplan

Anvendelsen af det pædagogiske planlægningsværktøj Elevplan, der blandt andet bruges i forbindelse med elevens personlige uddannelsesplan, skal gøres obligatorisk for erhvervsskolerne.

Elevplan understøtter – ligesom kontaktlærerordningen jf. ovenfor – sammenhæng og overblik i den individuelle tilrettelæggelse af elevens erhvervsuddannelse. Elevplan understøtter endvidere kommunikationen mellem elev, lærer og virksomhed.

Forslag 13. Analyse af lærerkvalifikationer

Forslag 13 – analyse af lærerkvalifikationer

Det ligger uden for udvalgets kommissorium at forhold sig til lærernes kvalifikationer på erhvervsuddannelserne. Udvalget skal imidlertid anbefale, at der iværksættes en analyse af, om erhvervsskolelærernes kvalifikationer matcher den udfordring, det er at få alle unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse. I den forbindelse bør kvaliteten af den nuværende erhvervspædagogiske læreruddannelse vurderes – specielt med henblik på at undersøge, om uddannelsen i tilstrækkelig grad forbereder lærerne på at undervise elever med svage dansksproglige, faglige og personlige forudsætninger.

5.2.2. Strategi for fuldførelse på alle ungdomsuddannelsesinstitutioner

I dag foretages der ikke en entydig og standardiseret registrering af frafaldet på erhvervsskolerne. Efter lov om gennemsigtighed og åbenhed skal uddannelsesinstitutionerne offentliggøre oplysninger om frafald og fuldførelse på institutionens hjemmeside, men udvalget vurderer, at der er behov for at styrke overblikket over den samlede fuldførelse på skolen – lige som der er behov for at styrke skolernes strategiske indsats.

Forslag 14. Handlingsplan for fuldførelse på alle ungdomsuddannelsesinstitutioner

Forslag 14 – handlingsplan for fuldførelse på alle ungdomsuddannelses-

Alle ungdomsuddannelsesinstitutioner skal registrere frafald fordelt på uddannelsesstilbud og årsager til frafald - ud fra centralt fastsatte kriterier. Det skal ske for at tilvejebringe et beslutningsgrundlag, så uddannelsesinstitutionerne kan udarbejde en handlingsplan for øget fuldførelse. I skolernes lø-

sinstitutioner

bende registrering skal så vidt muligt også indgå elever, der er i risiko for at falde fra (herunder elever med alvorlige forsømmelser mv.) med henblik på en forebyggende indsats i samarbejde med UU, jf. forslag 7 om den opsøgende indsats. Undervisningsministeriet opgør de enkelte skolers resultater mht. frafald og fuldførelse for hver kommune, herunder særskilt for indvandrere/efterkommere.

Alle ungdomsinstitutioner skal forpligtes til at udarbejde en strategi for øget fuldførelse, herunder mål for gennemførelse på de forskellige uddannelsesstrin og -retninger. Handlingsplanen skal drøftes på et møde i institutionens bestyrelse. Resultater og strategi skal offentliggøres på skolens hjemmeside og evalueres årligt.

Opfølgning på handlingsplanen og resultater skal indgå i Undervisningsministeriets tilsyn, jf. nedenfor.

Forslag 15. Indsatsaftaler mellem udvalgte ungdomsuddannelsesinstitutioner og Undervisningsministeriet

Forslag 15 - indsatsaftaler mellem udvalgte ungdomsuddannelsesinstitutioner og Undervisningsministeriet

For særligt udvalgte institutioner skal der etableres indsatsaftaler mellem institutionen og Undervisningsministeriet. Det kan være institutioner med stigende eller påfaldende højt frafald, dvs. som har en lavere performance end forventet ud fra institutionens elevkarakteristika. Eller det kan være institutioner, som ikke nødvendigvis har en lav performance, men som har vanskelige betingelser, fx en høj andel af to-sprogede elever.

Indsatsaftalen skal kobles til ministeriets tilsyn, og der skal kunne aftales måltal for fuldførelse på bestemte uddannelser samt mål for anvendelse af mentorer, forbedring af skolemiljø, elevernes voksenkontakt mv. Institutionerne kan tildeles særlige tilskud under forudsætning af, at disse anvendes til de aftalte formål.

5.2.3. Støttefunktioner: skolemiljø, mentorer og rådgivning

Anbefalingerne i de forrige afsnit har rettet sig mod uddannelsesinstitutionernes kerneopgaver: uddannelsernes tilrettelæggelse, lærernes undervisning og opfølgning i forhold til eleverne samt skoleledelsens fokus på og prioritering af elevernes gennemførelse.

Udvalget vurderer imidlertid, at en række støttefunktioner også er nødvendige for at sikre alle unge en uddannelse, herunder unge med svage forudsætninger og ringe opbakning hjemmefra. Derfor anbefales en indsats på tre områder. Det skal understreges, at de følgende forslag ikke alene omfatter erhvervsuddannelserne, men også landbrugsuddannelserne, social- og sundhedsuddannelserne, den pædagogiske grunduddannelse mv., som alle skal bidrage til at målsætningen om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, kan nås.

Forslag 16. Forbedring af skolemiljøet på erhvervsskolerne, social- og sundhedsskolerne

Forslag 16 – forbedring af skolemiljøet	<p><i>samt landbrugsskolerne</i></p> <p>Der igangsættes forsøgs- og udviklingsinitiativer til at forbedre undervisnings- og skolemiljøet på især de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser, herunder etablering af lektieværksteder, samarbejde med kommunen om klubaktiviteter mv.</p>
Forslag 17 - mentorordninger på erhvervsskoler, sosuskoler samt landbrugsskoler	<p><i>Forslag 17. Mentorordninger på erhvervsskoler, social- og sundhedsskoler samt landbrugsskoler</i></p> <p>I forlængelse af forslag 6 om mentorordninger i kommunalt regi etableres mentorordninger på de erhvervsfaglige uddannelser for elever, der mangler støtte i form af voksenkontakt. Eleven skal – hvis det vurderes hensigtsmæssigt – kunne fortsætte med en eventuel mentor fra 9. klasse. Nogle erhvervsskoler har allerede indført mentorer, uddannelsesguider mv. som forsøgsordninger. Erfaringer herfra anvendes ved tilrettelæggelse af én generel mentorordning, som også gerne bygger på mentorordningerne i Lov om aktiv beskæftigelsesindsats og integrationslovene.</p>
Forslag 18 – rådgivning til udsatte elever på erhvervsskoler, sosuskoler samt landbrugsskoler	<p><i>Forslag 18. Rådgivning til udsatte elever på erhvervsskoler, social- og sundhedsskoler samt landbrugsskoler</i></p> <p>På baggrund af de eksisterende ordninger på gymnasier og erhvervsuddannelser med rådgivningsfunktioner, der kan trække på psykologer, socialrådgivere mv. skal muligheden for at etablere rådgivningsordninger på de erhvervsfaglige uddannelser vurderes.</p>
5.2.4. Samspil mellem grundskole og ungdomsuddannelsesinstitution	
<p>Der er i dag ingen formaliseret kontakt eller krav om tilbagemelding fra ungdomsuddannelsesinstitutionerne til grundskolen om elevernes faglige niveau og forudsætninger. Udvalget vurderer, at der er behov for en systematisk opsamling og videregivelse af viden om de unges forudsætninger og et fokuseret samarbejde om de unge med særlige behov.</p>	
Forslag 19 - systematisk opsamling og videregivelse af grundskolens og uddannelsesinstitutionernes viden	<p><i>Forslag 19. Systematisk opsamling og videregivelse af grundskolens og uddannelsesinstitutionernes viden</i></p> <p>Den tidligere regel om gymnasiers tilbagemelding til grundskolerne om standpunktet i efteråret i gymnasiets 1.g for elever, der kom fra den pågældende grundskole, skal genindføres og udvides til at omfatte alle ungdomsuddannelser og således, at tilbagemeldingen også gives til Ungdommens Uddannelsesvejledning. Formålet er at øge kendskabet hos grundskoler og UU'er om de krav, der stilles i ungdomsuddannelserne.</p>

6. Arbejdsgivernes indsats

10 pct. af arbejdsgiverne har aktuelt erhvervsuddannelseselever

Private og offentlige arbejdsgivere har et ansvar for at sikre et tilstrækkeligt antal praktikpladser og for at fastholde eleverne i uddannelse, når de er påbegyndt et hovedforløb på erhvervsuddannelserne. Imidlertid er kun ca. 20 pct. af virksomhederne godkendt til at uddanne erhvervsuddannelseselever, og ca. halvdelen af disse har aktuelt elever. Målt over en flerårig periode er der dog væsentligt flere end halvdelen af disse virksomheder, der har lærlinge.

De faglige udvalg, der er repræsenteret af arbejdsmarkedets parter, har et ansvar for at indrette uddannelserne, så de både tilgodeser arbejdsmarkedets behov og er attraktive for unge med forskellige faglige forudsætninger. Indretningen af uddannelserne tager dog udgangspunkt i, at unge, som ønsker at påbegynde en erhvervsuddannelse, har kvalifikationer svarende til beståelse af folkeskolens afgangsprøve.

Udvalget anbefaler, at arbejdsgivernes indsats knytter sig til to områder:

1. Styrket indsats for at skaffe praktikpladser
2. Styrket indsats for at mindske frafaldet i praktikdelen.

6.1. Styrket indsats for at skaffe praktikpladser

Behov for flere uddannelsesaftaler

Udvalget finder, at tilvejebringelsen af et tilstrækkeligt antal praktikpladser er en afgørende forudsætning for, at 95 pct. målsætningen kan nås. Elevstrømmeanalyserne i afsnit 9 viser således, at der i 2015 skal tilvejebringes yderligere ca. 7.400 uddannelsesaftaler i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser for at målsætningen kan realiseres.

Etablering af praktikpladser skal fortsat ske under hensyn til behovet for erhvervsuddannede på arbejdsmarkedet.

Udvalget har noteret sig, at udviklingen i praktikpladssituationen på erhvervsuddannelserne siden 2003 har været positiv, og at de årlige aftaleindgåelser er steget med mere end 20 pct. i perioden 2003-2005, eller ca. 5.000 aftaler. Udvalget finder, at det er afgørende, at den positive udvikling i aftaleindgåelsen fastholdes.

Af de ca. 40.000 unge under 20 år, der ikke har eller er i gang med en ungdomsuddannelse, er kun ca. 2.500 registreret som praktikpladssøgende og halvdelen heraf er i gang med en uddannelse gennem skolepraktikordninger.

Udvalget har noteret sig, at spørgsmålet behandles i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne.

Private og offentlige arbejdsgivere – større ansvar

Udvalget finder det dog væsentligt at understrege, at såvel de private som de offentlige arbejdsgivere - både staten, regionerne og kommunerne – bør påtage sig et større ansvar i relation til oprettelse af praktikpladser i kraft af deres rolle som arbejdsgiver.

Forslag 20. Præcisering af arbejdsgivernes ansvar for at etablere praktikpladser

Forslag 20 – præcisering af arbejdsgivernes ansvar for praktikpladser

Private og offentlige arbejdsgivere skal i større omfang påtage sig ansvaret for at etablere praktikpladser for de unge og oprette forpraktik og traineepladser.

20 pct. frafald på hovedforløbet

6.2. Styrket indsats for at mindske frafaldet i praktikdelen

Størstedelen af frafaldet på erhvervsuddannelserne sker på grundforløbet. I hovedforløbet er frafaldet ca. 20 pct.

Frafald i prøvetiden

En tredjedel af frafaldet sker i de første tre måneder af hovedforløbet, dvs. i prøvetiden³³. Ophør i prøvetiden kan fx skyldes uddannelseskifte, samarbejdsvanskeligheder eller overgang til bedre lønnet beskæftigelse som uaglært.

Manglende vejledning og støtte i praktiktiden

Frafald i erhvervsuddannelsernes praktikdel skyldes bl.a., at en stor gruppe elever har savnet vejledning og støtte i praktikken, at det gensidige kendskab mellem elever og virksomheder er for lille, og at den gensidige kommunikation er for ringe³⁴. Særligt de yngre elever og elever, der kun har erfaringer fra folkeskolen, har vanskeligt ved at se sammenhængen mellem skole og praktik.

Eleverne begrundet opsagte læreforhold med dårligt forhold til virksomhed/mester, dårligt psykisk arbejdsmiljø og samarbejdsvanskeligheder, mens virksomhederne begrundet opsigelse af uddannelsesaftale med umodenhed hos elever, samarbejdsvanskeligheder og elevernes manglende kvalifikationer.

Behov for kontakt mellem skole og virksomhed

Det er af afgørende betydning for fastholdelsen af eleverne, at der eksisterer en løbende kontakt mellem erhvervsskolen og praktikvirksomheden gennem hele uddannelsesforløbet³⁵. I den forbindelse er inddragelse af virksomhedsnære problemstillinger i undervisningen vigtig, så undervisningen kan relateres til den enkeltes situation, og så der skabes sammenhæng mellem skolegang og arbejdsliv³⁶. Et styrket samspil mellem virksomhed og

Sammenhæng mellem læring i praktik-

³³ AER (2004): "Frafald på erhvervsuddannelsernes hovedforløb". Notat til AER's bestyrelse af 5. november 2004.

³⁴ Ole Dibbern Andersen (2001): Frafall i erhvervsuddannelsernes praktikdel. Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse (DEL).

³⁵ Peter Koudahl (2005): "Frafald i erhvervsuddannelserne. Årsager og forklaringer". Undervisningsministeriets temahæfte, 2005.

³⁶ Undervisningsministeriet (2005): "Fra frafald til fastholdelse – god praksis i erhvervsuddannelserne". Temahæfteserie, nr. 2, 2005.

og skoledelen

skole om undervisningen i erhvervsuddannelsernes hovedforløb kan ligeledes være med til at reducere frafaldet.

Forslag 21 – styrkelse af arbejdsgiver- og erhvervsorganisationernes indsats

Forslag 21. Styrkelse af arbejdsgiver- og erhvervsorganisationernes indsats

Arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer opfordres til at igangsætte en større, fælles indsats for at mindske frafaldet på praktikdelen.

Arbejdsgiver- og erhvervsorganisationerne opfordres til i samarbejde med de faglige udvalg, at tilbyde praktikvirksomhederne korte kurser om virksomhedernes opgaver i forbindelse med praktikforløbet for mestre, svende og de oplæringsansvarlige. Kurserne, der eventuelt kan udvikles som AMU-kurser, bør tilrettelægges således, at deltagerne blandt andet får forudsætninger for at forstå de barrierer, som elever med anden etnisk baggrund end dansk oplever i praktikforløbet.

Forslag 22 – styrkelse af de faglige udvalgs indsats

Forslag 22. Styrkelse af de faglige udvalgs indsats

De faglige udvalg skal bidrage til at reducere frafaldet i erhvervsuddannelsernes praktikdel via målrettet oplysning og instruktion af læremestre og andre oplæringsansvarlige i virksomhederne.

De faglige udvalg skal medvirke aktivt til at genplacere elever, der får ophævet deres uddannelsesaftaler. Den nærmere udformning heraf finder sted i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne.

De faglige udvalg skal udarbejde retningslinier for, at eleven anvender konkrete opgaver fra praktikvirksomheden under skoleopholdene, og at disse opgaver fungerer som udgangspunkt for de læringsaktiviteter, der sættes i gang på skoleopholdene.

Forslag 23 - partnerskabsaftaler

Forslag 23. Partnerskabsaftaler

Skolerne skal tage initiativ til at indgå partnerskabsaftaler med virksomheder, der allerede har elever eller har planer om at få elever.

Aftalerne - der omfatter et eller flere nærmere fastsatte konkrete mål - fx om brobygning, forpraktik, trainees, praktikelever, efteruddannelse, arbejdsopgaver til praktikumprojekter, konkurrencer/faglige mesterskaber, gæstelærerudlån, skolebesøg på virksomheder og omvendt - skal tydeliggøre samspillet mellem virksomhederne og skolerne, herunder at skolerne er leverandører til virksomhederne

Undervisningsministeriet udvikler skabeloner til inspiration for det lokale arbejde i samarbejde med arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer, der har erfaring med at indgå sådanne aftaler, herunder også aftaler med små virksomheder.

Eksempel på mål i en partnerskabsaftale:

Et mål i en partnerskabsaftale kunne være at øge antallet af elever, der gennemfører en given uddannelse med praktik i virksomheden. Aftalen kunne angive, hvad skolen bidrager med, fx elever der møder regelmæssigt, eller at skolen sender en medarbejder på virksomhedsbesøg før, under og efter praktikperioden. Herudover kunne aftalen angive, hvad virksomheden vil bidrage med, fx arbejdsopgaver til et praktikumprojekt, som eleven skal udføre i en skoleperiode eller en gæstelærer til en nærmere beskrevet undervisningsaktivitet.

7. Erhvervsgrunduddannelsen og produktionsskoler

Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne stiller forslag til at forbedre de eksisterende erhvervsuddannelser med henblik på, at de i højere grad skal tilgodese behovet hos unge, der i dag ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

Øget anvendelse af egu

Der er i udvalget enighed om, at der ikke er behov for at oprette nye kompetencegivende uddannelser. I stedet er det udvalgets opfattelse, at en øget anvendelse af erhvervsgrunduddannelsen (egu) og målrettet brug af produktionsskoleforløb vil medføre, at flere unge vil gennemføre en ungdomsuddannelse. Der er samtidig behov for at styrke kommunernes og den enkeltes incitament til at anvende egu frem for ikke-kompetencegivende produktionsskoleforløb.

Målretning af produktionsskoleforløb

Udvalget anbefaler en indsats på tre områder:

1. Øget anvendelse af egu
2. Målretning af produktionsskoleforløb
3. Målretning af skoleydelsen til elever på egu og produktionsskoler.

Det af Dansk Arbejdsgiverforening udpegede medlem af udvalget har ønsket at afgive en særudtalelse, der henvises til bilag 3.

7.1. Øget anvendelse af egu

Egu er en kompetencegivende uddannelse, der netop er målrettet mod en del af de unge, der i dag ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, jf. boks 3.

Begrænset kommunal brug af egu

Egu tilrettelægges af kommunen, men udvalget har noteret sig, at det kun er 40 pct. af kommunerne, der anvender egu - størstedelen af disse kommuner har indgået under 20 aftaler, og fem kommuner har indgået 40 pct. af samtlige aftaler. Alt i alt er der en årlig tilgang til egu på mellem 700 og 900 elever. Kommunernes anvendelse af egu er således meget begrænset.

39 pct. af egueleverne opnår beskæftigelse

Der er imidlertid positive erfaringer med egu-forløbene, idet 25 pct. fortsatte i et uddannelsesforløb og 39 pct. opnåede beskæftigelse efter endt egu-forløb i 2003.

Boks 3. Fakta om egu

Erhvervsgrunduddannelsen (egu) er en erhvervskompetencegivende uddannelse (dagpengeberettigende), der er målrettet til unge, som er i en utilfredsstillende uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig situation.

Egu er en individuel uddannelse, der består af skoleundervisning og praktikophold og varer fra 1½ - 3 år – dog typisk 2 år. Skoledelen kan bestå af elementer fra en række uddannel-

sesområder, fx eud og arbejdsmarkedsuddannelser.

Kommunalbestyrelsen tilrettelægger egu i samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner og bestemmer tilbuddets omfang.

Erhvervsskolerne kan oprette egu for dagpengeberettigede unge under 25 år. Produktionsskolerne kan oprette egu for elever, der har gennemført et produktionsskoleforløb og skal samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner og kommunalbestyrelsen herom.

Egu anvendes af ca. 40 pct. af kommunerne og med en samlet årlig tilgang i størrelsesordenen 700-900 elever. Ved ordningens oprettelse blev der forventet en årlig tilgang på ca. 3.000 elever. En undersøgelse viser, at omkring 20 pct. af de kommuner, der ikke anvendte egu i 2003, oplyser, at de har besluttet ikke at satse på egu.

Det er den enkelte kommune, som finansierer skoleydelse, udgifter til undervisning på kommunale uddannelsesinstitutioner, evt. kommunale særtilskud til skoleundervisningen samt ansættelse af egu-ansvarlige til at oprette egu-planer mv. Skoleundervisningen finansieres ordinært i henhold til lovgivningen for de uddannelseselementer, der indgår i uddannelsen, dvs. typisk af staten. Kommunernes udgifter til egu-formål finansieres over den kommunale bloktilskudsordning, hvor de årlige mer- eller mindreudgifter til egu afregnes for kommunerne under ét via budgetgarantien.

Egu vigtigt instrument

Udvalget vurderer, at egu er et vigtigt instrument i forhold til en række af de unge, der har vanskeligt ved at gennemføre en ungdomsuddannelse. På trods heraf anvender mange kommuner ikke instrumentet.

Optagelse til produktionsskoler

Manglende anvendelse af egu kan samtidig betyde, at kommunen ikke har grundlag for at afprøve den enkelte unges forudsætninger for at påbegynde en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Dette vil få betydning ved optagelse på en produktionsskole med statsstilskud, som forudsætter, at Ungdommens Uddannelsesvejledning vurderer, at eleven hører til målgruppen af unge, som ikke har forudsætninger for at påbegynde en kompetencegivende uddannelse eller har afbrudt en sådan.

Øget anvendelse af egu

Det er udvalgets vurdering, at anvendelsen af egu skal øges og udbredes til alle kommuner. Udvalget lægger samtidig vægt på, at alle unge udnytter deres kompetencer fuldt ud, og det er således ikke hensigten, at en ung, som kan gennemføre en erhvervsuddannelse, i stedet skal tage en egu. Praktikaf-taler med egu-elever må ikke fortrænge uddannelsesaftaler, der indgås for erhvervsuddannelseselever. Uddannelsen skal fortsat være rettet mod unge i en utilfredsstillende uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig situation. Det bør overvejes, om målgruppen skal defineres mere præcist, end den er i dag, så det tydeligt fremgår, at egu retter sig mod unge, der ikke umiddelbart kan gennemføre en erhvervsuddannelse, en social- eller sundhedsuddannelse eller en landbrugsuddannelse.

Målgruppevurdering

For at sikre at dette uddannelses tilbud anvendes i overensstemmelse med hensigten, anbefaler udvalget, at UU foretager en målgruppevurdering ved oprettelse af egu-planer på erhvervsskoler og produktionsskoler jf. nedenfor.

Nogle udvalgsmedlemmer har peget på, at der er positive erfaringer med, at kommunernes egu-vejledere fungerer som mentorer, også når eleverne er i praktik. Dette understreger, at kommunen også i forhold til egu vil skulle vurdere den enkelte elevs behov for anvendelse af særlige støtteforanstaltninger, herunder mentorer, udvidet opsøgende indsats fra UU mv., jf. tidligere forslag i afsnit 4 og 5.

Kommunal forpligtelse til at anvende egu

Udvalget finder, at det er uhensigtsmæssigt, at kommunerne kan fravælge at anvende egu, og kommunerne skal derfor forpligtes til at anvende egu, så egu er en mulighed for de unge, der har behov for et sådant tilbud.

Øget udbud af egu og forbedret kvalitet

Erhvervsskolerne har i dag kun mulighed for at oprette egu til unge, der er dagpengeberettigede. Udvalget vurderer, at hvis erhvervsskolerne får mulighed for at udbyde egu for målgruppen i øvrigt, vil udbuddet af egu kunne øges, og kvaliteten forbedres. Kommuner, der i dag ikke anvender egu, behøver ikke selv at stå for tilrettelæggelsen, men kan benytte udbud af egu på en erhvervsskole eller en produktionsskole.

**Finansieringsmodel
barriere**

Udvalget har overvejet om den nuværende finansieringsmodel er til hinder for, at kommunerne i højere grad anvender egu og anbefaler derfor, at den nuværende model for finansiering af egu bør undersøges nærmere for at sikre, at der er hensigtsmæssige økonomiske incitamenter for både kommuner og uddannelsesinstitutioner.

Egu-praktikpladser

Mangel på praktikpladser fremhæves ofte som den største barriere for, at flere unge starter på en egu. Det fremgår af reglerne, at kommunen kun kan godkende en praktikaftale, når en erhvervsskole i området efter kommunens anmodning har erklæret, at virksomheden ikke for tiden opfylder betingelserne for at ansætte en elev med tilsvarende arbejdsområde og funktion med uddannelsesaftale inden for en erhvervsuddannelse eller landbrugets grunduddannelse eller, at skolen ikke kan anvise virksomheden en sådan elev. Udvalget finder, at der er behov for at se nærmere på, om disse regler – eller den måde, som de anvendes på i praksis - udgør en barriere for oprettelse af egu-planer.

Forslag 24. Kommunal forpligtelse til at anvende egu

Forslag 24 - kommunal forpligtelse til at anvende egu

Kommunerne forpligtes til enten selv at oprette egu for unge i en utilfredsstillende uddannelses- eller beskæftigelsesmæssig situation eller henvise disse unge til egu på en erhvervsskole eller en produktionsskole, jf. forslag nedenfor om udbud af egu på erhvervsskolerne for målgruppen. Den konkrete udformning af en sådan forpligtelse skal overvejes nærmere.

Forslag 25 – egu på erhvervsskolerne efter målgruppevurdering

Forslag 25. Egu på erhvervsskolerne efter målgruppevurdering

Erhvervsskolerne får mulighed for at oprette egu for målgruppen. Oprettelse af en egu-aftale på erhvervsskoler og produktionsskoler forudsætter forudgående vurdering i UU af, om den unge tilhører målgruppen.

Forslag 26 - modernisering af egu

Forslag 26. Modernisering af egu

De gældende bestemmelser om egu – herunder bestemmelserne om oprettelse af praktikpladser – skal moderniseres, så der kan oprettes fleksible og tidssvarende uddannelses tilbud for målgruppen.

Definitionen af målgruppen skal præciseres, så det tydeligt fremgår, at uddannelsen retter sig mod unge, der ikke umiddelbart kan gennemføre en erhvervsuddannelse, en social- og sundhedsuddannelse eller en landbrugsuddannelse.

Forslag 27 – analyse af finansieringen af egu

Forslag 27. Analyse af finansieringen af egu

Forslaget om udbud af egu for målgruppen på erhvervsskolerne og forslaget om kommunal forpligtelse giver anledning til at analysere den samlede finansieringsmodel for at sikre, at de økonomiske incitamenter for uddannelsesinstitutionerne og kommunerne på den ene side ikke er til hinder for anvendelse af egu og på den anden side understøtter, at det alene er elever inden for målgruppen, der henvises til egu.

7.2. Produktionsskoler

Produktionsskolerne tilbyder unge under 25 år ikke formelt kompetencegivende undervisningsforløb, der har til hensigt at styrke deltagernes personlige udvikling og forbedre deres muligheder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, jf. boks 4.

Boks 4. Fakta om produktionsskoler

Produktionsskoler er selvejende institutioner med vedtægter, som er godkendt af en kommunalbestyrelse eller et amtsråd. Den godkendende myndighed skal yde grundtilskud. Et grundtilskud kan ydes af flere kommunalbestyrelser eller amtsråd i fællesskab.

Formålet med produktionsskoleforløb er at styrke deltagernes personlige udvikling og forbedre deres muligheder i uddannelsessystemet og på det almindelige arbejdsmarked. Tilbuddet tilrettelægges med særligt henblik på, at den unge opnår kvalifikationer, der kan føre til gennemførelse af en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse.

Forløbene på produktionsskolerne består af praktisk arbejde og opgaveløsning i værksteder kombineret med teoretisk undervisning med henblik på reel produktion og afsætning. Derudover tilbyder skolerne undervisning i almene fag. Indtil 1/3 af produktionsskoleforløb kan anvendes til undervisning, uddannelser og kurser, der er oprettet ved eller i medfør af en uddannelseslov, fx almene fag på VUC eller dele af grundforløb på en erhvervsskole.

Produktionsskolernes aktivitet har været stigende de seneste år og var i 2004 på knap 7.000

årselever.

De samlede årlige udgifter til produktionsskolerne udgør ca. 820 mio. kr. – hvoraf ca. 200 mio. kr. finansieres af bidrag til staten fra elevernes bopælskommuner. Derudover betaler kommunerne og amtskommunerne som nævnt de enkelte produktionsskoleforløb grundtilskud.

Ca. 30 pct. af eleverne udsluses til ordinær uddannelse, og knap 20 pct. udsluses til ordinær beskæftigelse.

Med virkning fra 1. januar 2005 er det indført, at en produktionsskole først kan optage en deltager med statstilskud, når UU har vurderet, at den unge er omfattet af produktionsskolernes målgruppe.

Mere effektiv og målrettet anvendelse

Udvalget finder, at produktionsskolerne i højere grad end i dag kan bidrage til, at alle unge gennemfører en kompetencegivende uddannelse, og at der er behov for en mere effektiv og målrettet anvendelse af produktionsskoleforløbene.

Produktionsskoleforløbene bør i endnu højere grad end i dag forberede de unge på at påbegynde og fuldføre en kompetencegivende uddannelse.

Brobygningsforløb er ikke obligatorisk

Udvalget har noteret sig, at der er en række begrænsninger herfor. I dag har produktionsskoler muligheder for at tilrettelægge brobygningsforløb, men det er ikke obligatorisk. Herudover har produktionsskolerne mulighed for at anvende dele af grundforløb udbudt på erhvervsskolerne, men kan ikke selv tilrettelægge grundforløbet. I dag kan produktionsskolerne kun oprette egu for elever, der har gennemført et produktionsskoleforløb.

Ikke selv tilrettelægge grundforløb

Begrænsning for oprettelse af egu-forløb

Udvalget finder, at produktionsskolernes forløb som hovedregel bør indeholde meritgivende brobygning, ligesom produktionsskolerne bør have mulighed for at udbyde dele af erhvervsuddannelserne grundforløb samt egu-forløb uden at eleverne har gennemført et produktionsskoleforløb.

Udvalget har i øvrigt noteret sig, at der blandt foreningerne for henholdsvis handelsskoler, tekniske skoler, social- og sundhedsskoler, landbrugsskoler samt produktionsskoler er enighed om at styrke samarbejdsrelationerne mellem skoleformerne med henblik på at øge andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse. Det er således blandt andet hensigten at beskrive best practice i forhold til brobygning, forlagt undervisning mv.

Forslag 28. Målretning af produktionsskoleforløb

Forslag 28 – målretning af produktionsskoleforløb

Der skal som hovedregel indgå (meritgivende) brobygning til kompetencegivende ungdomsuddannelse i produktionsskoleforløb.

Det skal være obligatorisk for produktionsskolerne - ligesom erhvervsskolerne - at anvende værktøjet Elevplan til at beskrive de kompetencer, som opnås via de forskellige aktiviteter, med henblik på mulighed for merit i efterfølgende, erhvervsrettet ungdomsuddannelse.

Produktionsskolerne skal have mulighed for at tilrettelægge dele af erhvervsuddannelsernes grundforløb på vegne af en erhvervsskole.

Der skal etableres et formaliseret samarbejde mellem erhvervsskoler og produktionsskoler for så vidt angår elevers gennemførelse af grundforløb i erhvervsuddannelserne og gennemførelse af egu.

Det skal vurderes, om der er behov for at præcisere afgrænsningen af produktionsskolernes målgruppe – bl.a. på baggrund af den aftalte undersøgelse af kommunernes henvisning af elever til produktionsskole.

Forslag 29 – egu på produktionsskoler – efter målgruppevurdering

Forslag 29. Egu på produktionsskoler – efter målgruppevurdering

Produktionsskolerne får mulighed for at tilrettelægge egu-forløb for elever, der ikke har gennemført et produktionsskoleforløb, og som efter UU's vurdering tilhører målgruppen for egu. Der etableres mekanismer, der sikrer, at skolerne tidligt i produktionsskoleforløbet tilskyndes til at søge at oprette en egu-aftale for eleven. Ungdommens Uddannelsesvejledning/kommunen kontakter produktionsskolen efter tre måneder med henblik på at sikre, at der tages stilling til egu.

Forslag 30 – omlægning af produktionsskolernes driftstilskud

Forslag 30. Omlægning af produktionsskolernes driftstilskud

Produktionsskolernes driftstilskud omlægges med henblik på at øge produktionsskolernes incitament til, dels at inddrage brobygningsforløb i produktionsskoleforløbene, dels så tidligt i forløbene som muligt at oprette egu-aftaler for eleverne.

Hensigtsmæssig incitamentsstruktur

7.3. Målretning af skoleydelsen

Udvalget finder, at der for den enkelte elev skal være en hensigtsmæssig incitamentsstruktur, så valg af uddannelsesforløb ikke er betinget af forskelle i forsørgelsesniveauer mellem de forskellige skoleformer. Det kan være et problem, hvis de unge bliver fristet til at vælge et egu- eller et produktionsskoleforløb, fordi elever på egu og produktionsskoler får en skoleydelse, der er høj sammenlignet med SU og kontanthjælp for hjemmeboende. Der gives ikke SU til unge under 18 år og for de unge over 18 år er skoleydelsen væsentlig højere end SU, jf. tabel 6.

Tabel 6. Forsørgelsessatser

Forsørgelsessatser pr. md. før skat, kr. (2005)	Under 18 år		Over 18 år	
	Hjemmeboende	Udeboende	Hjemmeboende	Udeboende
Produktionsskoleydelse	2.284	2.284	5.482	5.482
Egu (skoleydelse)	2.284	2.284	5.482	5.482
SU (ungdomsuddannelse) ¹	-	-	1.022 - 2.296	2.961 - 4.618
Kontanthjælp ²	-	-	2.668	5.527
EUD og sosu (mindsteløn i skole og praktik)	6.700 - 9.500	6.700 - 9.500	9.700 - 16.500	9.700 - 16.500
Egu (mindsteløn i praktik) ³	6.700 - 9.450	6.700 - 9.450	6.700 - 9.700	6.700 - 9.700

AER lønrefusion til arbejdsgiver for løn i skoleperioder⁴

7.800 - 8.540 7.800 - 8.450 8.540 - 15.860 8.540 - 15.860

Noter:

¹ For 18-19-årige er SU afhængig af forældreindkomst. SU-modtagere under 20 år kan normalt kun få satsen for hjemmeboende, selvom de er flyttet hjemmefra.

² Højeste sats for ikke-forsørgere u/25 år.

³ Der er store variationer mellem overenskomstområderne både med hensyn til lønniveau og med hensyn til anciennitetssystemer, særlig sats for unge under 18 år mv.

⁴ Max. den faktiske lønudgift.

Egu-elever

Udvalget har overvejet, om det kan begrundes, at fastholde den høje skoleydelse for egu-elever. Indgåelse af en egu-aftale forudsætter som nævnt aftale med en virksomhed. Udvalget anbefaler, at alle egu-elever fortsat kan modtage skoleydelse under skoleophold i alle erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser.

På denne måde sikres eleven adgang til forsørgelse under skoleophold – svarende til, at erhvervsuddannelseselever med praktikplads får løn under skoleopholdene.

Produktionsskoleelever

Skoleydelsen til egu fastholdes

Den mest anvendte begrundelse for at fastholde skoleydelse til produktionskoleelever er, at ydelsen bruges som et motiverende og adfærdsregulerende værktøj.

Skoleydelsen til produktionsskoler ændres

Udvalget vurderer, at behovet for et sådan værktøj er reduceret set i lyset af regeringens forslag om, dels at omlægge børnefamilieydelsen, så den kun udbetales for 15-17-årige unge, der er i uddannelse eller i job med uddannelsesperspektiv, dels at alle unge kontanthjælpsmodtagere mellem 18 og 25, der ikke har en kompetencegivende uddannelse, skal have pligt til at begynde på en relevant kompetencegivende uddannelse.

Forslag 31. Ændring af produktionsskoleydelsen

Forslag 31 – ændring af produktionsskoleydelsen

For at øge de unges incitament til kompetencegivende uddannelse bør produktionsskoleydelsen ændres. Produktionsskoleydelsen til elever under 18 år afskaffes og ydelsen til elever over 18 fastsættes til SU-niveau.

Repræsentanterne for henholdsvis Kommunernes Landsforening, Landsorganisationen i Danmark samt Skoleledersammenslutningerne har ikke ønsket at tage stilling til forslag 31. I øvrigt henvises til særudtalelse fra Danske Undervisningsorganisationers Samråd, jf. bilag 4.

8. Øvrig indsats

8.1. Forældreansvar

De unge har – med støtte fra deres forældre – det grundlæggende ansvar for, at de påbegynder og afslutter en uddannelse, hvor de udnytter og udvikler deres evner bedst muligt og sikrer sig en fremtid på arbejdsmarkedet.

De unges uddannelsesvalg har tæt sammenhæng med forældrenes uddannelsesbaggrund: jo længere uddannelse forældrene har, jo længere uddannelse søger de unge imod³⁷. Forældrene spiller derfor en væsentlig rolle, når de unge skal vælge uddannelse.

Udvalget har noteret sig, at lovforslaget om at inddrage forældre aktivt og ansvarliggøre dem i vejledning af de 15 – 17-årige, lovforslaget, hvor unge 18 – 24 årige på kontanthjælp forpligtes til at tage en uddannelse samt den kommende omlægning af børnefamilieydelsen for de 15 – 17-årige har til hensigt at styrke den enkelte unges og dennes forældres incitament til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

På baggrund af disse forslag og i forlængelse af udvalgets anbefaling om en tidligere, mere målrettet vejledningsindsats i grundskolen kombineret med en opsøgende indsats efter grundskolen (forslag 2-7) anbefaler udvalget, at der igangsættes initiativer til at understøtte forældreinddragelsen. Forældrene bør – hvor det skønnes hensigtsmæssigt - inddrages yderligere i vejledningen.

Erfaringer viser, at fælles forældrearrangementer ikke tiltrækker familiegrupper med ringe uddannelsestradition³⁸. Der er derfor behov for at satse på andre typer af forældreinddragelse. Undersøgelser viser, at individuelle besøg/samtaler skaber god basis for dialog med bl.a. forældre med anden etnisk herkomst end dansk. Det er således erfaringen fra forsøg med forældre-samarbejder, at det er svært at få etableret et godt samarbejde med disse forældre, og at det kræver en direkte og personlig kontakt til den enkelte familie. Medarbejdere med etnisk minoritetsbaggrund udgør en vigtig ressource i dette arbejde.

Forslag 32. Øget forældreinddragelse i vejledningen

Der skal ske en øget forældreinddragelse i vejledningen af unge, der skønnes at have behov for det. Dette skal for det første ske i form af flere og mere fokuserede informationsmøder i 7., 8. og 9. klasse (forældrekurser) samt personlig og differentieret kontakt afhængig af målgruppen.

Forslag 33 – øget forældreinddragelse i de unges uddannelsesvalg

³⁷ Mette Pless og Noemi Katznelson (2005): Niende klasse og hvad så". Center for ungdomsforskning, Learning Lab Danmark.

³⁸ Mette Pless og Noemi Katznelson (2005): Niende klasse og hvad så". Center for ungdomsforskning, Learning Lab Danmark.

For det andet skal forældrene - så vidt muligt - inddrages direkte og personligt i forhold til unge, der er frafaldstruede eller som falder fra en ungdomsuddannelse.

8.2. Uddannelsesinstitutionernes økonomiske incitament

Uddannelsesinstitutionernes økonomiske vilkår, herunder økonomistyringen har betydning for institutionernes tilskyndelse til at sikre et lavt frafald, og indgår derfor som et centralt element i forhold til at nå målsætningen om, at 95 pct. skal have en ungdomsuddannelse.

Regeringen har i forbindelse med finansloven for 2002 påbegyndt en omlægning af økonomistyringen med henblik på at styrke institutionernes økonomiske incitament til at øge gennemførelsen. I forbindelse med udmøntningen af omstillingsreserven, der i 2002, (2003), 2004 og 2005 udgjorde 2 pct. af institutionernes taxameterbevillinger, er det statslige tilskud til erhvervsuddannelserne omlagt til færdiggørelsestaxametre samt kvalitetsudviklingstilskud, der understøtter særlige indsatsområder. Færdiggørelsestaxameteret udgør ca. 6 pct. af de samlede taxameterbevillinger i 2006.

Endvidere har regeringen i forbindelse med aftalen om en ny chance til alle indført en præmieringsordning for praktikpladstaxameteret, hvor præmien belønner de institutioner, som forbedrer sig i forhold til deres eget udgangspunkt.

Behov for at undersøge økonomiske incitament

Udvalget mener, at der er behov for at undersøge, hvordan institutionernes direkte økonomiske incitament til at reducere frafaldet og udvide bredden i optaget på erhvervsuddannelserne kan styrkes yderligere.

Progressiv incitamentsstruktur

Udvalget lægger i den sammenhæng vægt på, at der etableres en progressiv økonomisk incitamentsstruktur, hvor skolerne belønnes, når de yder en ekstra indsats for at få de unge, der er i risiko for at falde fra til at gennemføre uddannelsen.

Udvalget lægger endvidere vægt på, at etablering af nye økonomiske incitament til institutioner sker under hensyntagen til den samlede økonomistyring, herunder hensynet til at fastholde et enkelt og gennemskueligt tildelingssystem.

Nye økonomiske incitament skal have et omfang, der sikrer den enkelte institution en reel tilskyndelse til at ændre adfærd, samtidig med at der skal undgås utilsigtet omfordeling mellem institutioner og uddannelser.

Det kan, som følge af stigende grænseomkostninger ved reduktion af frafald, være u hensigtsmæssigt at omlægge en yderligere del af de traditionelle taxameterstilskud, der er baseret på antallet af elever, så disse tilskud udløses

på grundlag af en forbedring af frafald målt i forhold til den enkelte institutions udgangspunkt.

En omlægning af taxametertilskud inden for den samlede ramme til tilskud baseret på relative forbedringer vil således medføre omfordelinger *fra* institutioner som har haft succes med at reducere frafaldet *til* institutioner, som potentielt kan få det.

Udvalget finder det på den baggrund vigtigt, at en ny takststruktur, der skal forbedre institutionernes incitamenter udformes således, at der tages højde for institutionernes forskellige udgangspunkter, og at institutioner, der formår at reducere frafaldet yderligere, reelt belønnes.

Forslag 33. Analyse af incitamenter og omlægning af eksisterende færdiggørelsestaxameter for grundforløbet

Forslag 33 – analyse og omlægning af færdiggørelsestaxameteret for grundforløb

Der iværksættes en analyse af effekter og incitamenter i taxametersystemet med henblik på at skærpe institutionernes incitamenter til reduktion i frafald.

For at styrke incitamentet til at reducere frafaldet i grundforløbet omlægges færdiggørelsestaxametret ved, at der i færdiggørelsestaxameteret indbygges en progression (præmie), for den enkelte institution. Progressionen i færdiggørelsestaxameteret fastlægges ud fra et måltal for den enkelte institution, som fastsættes på baggrund af institutionens historiske gennemførelsesprocent. Det progressive færdiggørelsestaxameter vil således blive udformet, så det tager højde for, at institutionerne har et forskelligt udgangspunkt.

Del III

Effekter og økonomiske konsekvenser

9. Samlet vurdering af forslagene

9.1. Konsekvenser af 95 pct. målsætningen

Valg af ungdomsårgang

Vurderingen af de samlede udfordringer og effekter ved 95 pct. målsætningen har taget udgangspunkt i modelberegninger for ungdomsårgangen af 16-årige.

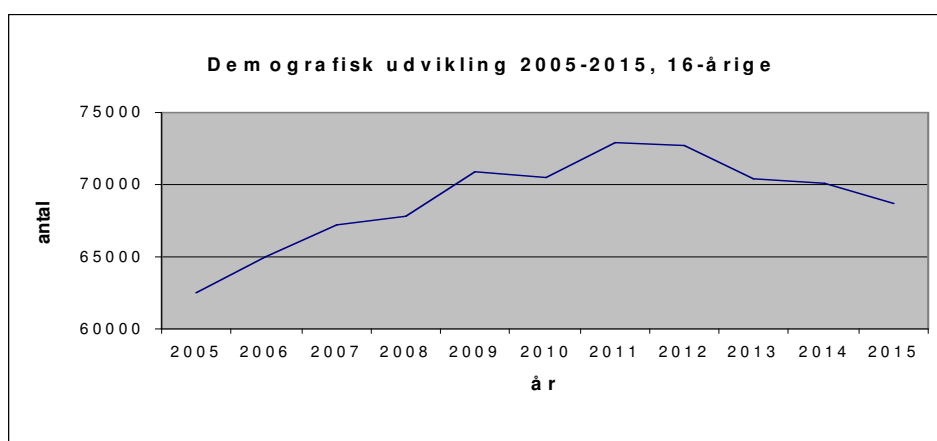
- årgange af 16 årige

Begrundelsen for at vælge ungdomsårgangen af 16-årige er, at unge som 16-årige som hovedregel har afsluttet 9. klasse og – hvis de ikke allerede har påbegyndt en ungdomsuddannelse - er parate til at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Hertil kommer, at udgangspunktet for 95 pct. målsætningen - at ca. 80 pct. af en ungdomsårgang i dag forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse – også er baseret på den forventede adfærd hos en enkelt ungdomsårgang.

Udfordringen frem mod 2015

Den demografiske udvikling betyder, at antallet af 16 årige vil stige fra 62.451 i 2005 til 68.735, svarende til ca. 6.300 personer, jf. figur 1.

Med en forventet gennemførelse på ca. 80 pct. i 2005 vil ca. 50.200 af de 16 årige i 2005 kunne forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse, mens 95 pct. målsætningen for 2015 indebærer, at ca. 65.300 i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Samlet set medfører 95 pct. målsætningen således, at ca. 15.100 flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 set i forhold til 2005.

Af stigningen på ca. 15.100 kan 6.300 således alene tilskrives den demografiske udvikling. 80 pct. af disse unge, svarende til ca. 5.000 unge, ville med de nuværende gennemførelsesprocenter gennemføre en ungdomsuddannelse uden yderligere nye tiltag.

Isoleret set forventes 95 pct. målsætningen derfor at medføre, at i størrelsesorden 10.000 flere unge årligt skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

9.2 Effekter af gennemførte og besluttede initiativer

Udvalget skal understrege, at det er forbundet med betydelig usikkerhed at vurdere effekterne af initiativerne i forhold til opfyldelsen af 95 pct. målsætningen. Udvalget har imidlertid lagt vægt på at angive konkrete skøn for initiativernes forventede effekt, som kan fungere som pejlemærker for en eventuel prioritering og måling af indsatsen.

Udvalget vurderer, at en række gennemførte og besluttede initiativer vil have betydning for opfyldelsen af 95 pct. målsætningen.

I beregningerne af effekterne af de samlede initiativer har udvalget lagt til grund, at følgende initiativer vil bidrage til at nå målsætningen om, at 95 pct. af en ungdomsårgang i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse:

Det faglige niveau i folkeskolen

- Styrkelsen af det faglige niveau i folkeskolen, herunder indførelsen af trinmål og obligatoriske test, og indsatsen for at styrke læsefærdighederne vil have en positiv effekt på de kommende ungdomsårganges faglige færdigheder og dermed bidrage til, at væsentlig færre falder fra ungdomsuddannelserne.

Øget forældreinddragelse

- Styrket ungdomsvejledning, herunder øget forældreinddragelse for de 15-17 årige, og de kommende muligheder for at inddrage børnefamilieydelsen for 15-17 årige, der ikke deltager i en uddannelse, vil sammen med forslaget om, at 18-25 årige kontanthjælpsmodtagere skal påbegynde en kompetencegivende uddannelse bidrage til, at flere unge påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse.

Mesterlære, præmie til arbejdsgivere

- Forslaget om ny mesterlære skønnes at bidrage til 95 pct. målsætningen i form af øget tilgang. Hertil kommer, at etableringen af nye korte og trindelte erhvervsuddannelser, og etablering af en præmieringsordning for virksomheder, der opretter ekstra praktikpladser, vil øge antallet af unge i erhvervsuddannelserne.

Endvidere er lagt til grund, at en målretning af undervisningen efter 9. klasse, herunder etablering af obligatorisk brobygning i ungdomsklassen, vil indebære en styrkelse af især unge med svage faglige forudsætninger og uafklarede unges uddannelsesvalg.

Udvalg om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Anbefalingerne fra *Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne* om ændringer af erhvervsuddannelsernes indhold og struktur vil ligeledes bidrage til at flere unge starter på og gennemfører en erhvervsuddannelse. Fornyelsen af erhvervsuddannelserne er endvidere en forudsætning for, at handlingsplanens forslag vil have den forudsatte virkning, og for, at de skønnede effekter kan realiseres.

De gennemførte og besluttede initiativer samt de kommende initiativer fra *Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne* skønnes samlet at ville medfø-

re, at i størrelsesorden $\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$ pct. flere unge i en ungdomsårgang vil påbegynde en ungdomsuddannelse, og at i størrelsesorden 8-10 pct. flere unge i en ungdomsårgang vil gennemføre en ungdomsuddannelse, svarende til ca. 5.500-7.000 unge.

9.3 Effekter af udvalgets forslag

Da det vurderes at være forbundet med betydelig usikkerhed at opgøre effektskøn for hvert af handlingsplanens forslag for sig, er det valgt at gruppere de forslag, der vurderes at have størst effekt indenfor hvert indsatsområde, med henblik på at give et samlet skøn for hele eller dele af indsatsområdet.

Kommunernes ansvar

Udvalget har peget på i alt otte forslag, der skal være med til at styrke kommunernes ansvar med henblik på at få flere gennem ungdomsuddannelserne.

Forslag 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 10. Tidligere, mere målrettet og opsøgende indsats over for de unge mv.

Tidligere, mere målrettet og opsøgende indsats over for især uafklarede unge og unge med svage faglige forudsætninger

En række af de forslag, der skal bidrage til at øge kommunernes ansvar, herunder en tidligere mere målrettet og opsøgende indsats over for uafklarede unge og unge med svage faglige forudsætninger, øget anvendelse af § 9, stk. 5, styrket brobygning/introduktion og indførelse af mentorordning, vurderes at have en direkte effekt i forhold til at kvalificere de unges udannelsesvalg og herved sikre, at flere vælger rigtigt første gang.

Især *brobygning/introduktionskurser* i 8.-9. klasse vurderes at være et af de bedste vejledningsredskaber i forhold til afklaring af unge. Forslaget vurderes at have betydning for styrket overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelse og vil sikre, at flere unge vælger rigtigt første gang samtidig med, at forslaget vil reducere frafaldet.

Samtidig vil en styrket opfølgende indsats efter grundskolen i forhold til frafaldne og frafaldstruede unge indebære et lavere frafald, og at de frafaldne hurtigere kommer i gang igen.

Samlet set vurderes forslagene at medføre, at yderligere ca. $\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$ pct. af en ungdomsårgang, svarende til ca. 400-1.000 unge, vil påbegynde en ungdomsuddannelse, og at yderligere ca. 2-3 pct. af en ungdomsårgang, svarende til ca. 1.400-1.800 unge, vil gennemføre en ungdomsuddannelse.

Forslag 1 skal være med til at sikre en samlet strategisk indsats i kommunerne og vurderes at understøtte effekterne af de øvrige forslag relateret til en styrket kommunal indsats.

Uddannelsesinstitutionernes ansvar

Udvalget har peget på i alt ti forslag, der kan bidrage til at styrke institutionernes ansvar med henblik på at få flere gennem ungdomsuddannelsessystemet.

Forslag 9 og 10. Styrket kompetencevurdering og anvendelse af særlige forløb på erhvervsskolerne

Øget anvendelse af realkompetence og efterfølgende målretning af undervisningen til den enkelte elev forventes at reducere frafaldet. Forslaget skal ses i sammenhæng til de initiativer, der foreslås i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Forslaget forventes at understøtte de øvrige initiativers effekt i forhold til, at flere vil gennemføre en erhvervsuddannelse.

Forslag 11, 12, 13, 16, 17 og 18. Initiativer som styrker gennemførelsen

Initiativer rettet mod øget gennemførelse og reduceret frafald

Udbredelse af kontaktlærerordning på erhvervsskolerne, udbredelse af mentorordning, hjælp til udsatte elever på erhvervsskolerne mv. er forslag, der må forventes at have en mærkbar effekt på gennemførelse og frafald. Forslagene skønnes at ville berøre i alt ca. 25.000-30.000 unge, og medføre en øget gennemførelse på erhvervsuddannelserne på ca. 1,5-2 pct. af en ungdomsårgang, svarende til, at ca. 1.000-1.400 flere unge vil gennemføre en ungdomsuddannelse.

Forslag 15 og 33. Styrkelse af uddannelsesinstitutionernes incitamenter

Styrkelse af de økonomiske incitamenter for institutionerne til at nedbringe frafaldet vil medføre et øget fokus herpå. Sammen med forslaget om, at institutionerne skal udarbejde handlingsplaner for gennemførelse er lagt til grund, at ca. 1-2 pct. flere i en ungdomsårgang, svarende til, at ca. 700-1.400 flere unge vil gennemføre en ungdomsuddannelse.

Virksomhedernes ansvar

Udvalget har også opstillet en række forslag, som skal give private og offentlige virksomheder et øget ansvar i forhold til at få flere igennem uddannelsessystemet.

Forslag 20, 21, 22 og 23. Styrket indsats for at øge antallet af praktikpladser og reducere frafaldet i praktiktiden

Forslag til en styrkelse af indsatsen for at oprette praktikpladser, herunder oprettelse af forpraktik og trainee-pladser henhører under *Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne*, og vil sammen med forslaget om at styrke de faglige udvalgs indsats i forhold til at vurdere og kortlægge frafaldsmønstre og forslaget om partnerskabsaftaler, indebære muligheder for at nedbringe frafaldet i erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Forslagene forventes at understøtte effekten af de øvrige forslag i handlingsplanen.

Forslag 24 – 27. Styrkelse af egu, herunder kommunal forpligtelse til at anvende egu

Øget optag og anvendelse af egu

Samlet vurderer udvalget, at alle de foreslåede ændringer af egu vil øge anvendelsen heraf, og især vil betyde, at kommunerne i højere grad anvender egu frem for ikke kompetencegivende uddannelsesaktiviteter. Samlet set vurderes det, at ændringerne vil indebære at ca. 2.000 flere vil gennemføre en egu.

Forslag 28 – 31. Målrkning af produktionsskoleforløb og ændring af produktionsskoleydelsen

Forslagene om målrkning af produktionsskoleforløb og ændring af produktionsskoleydelsen forventes at understøtte, at flere gennemfører en kompetencegivende uddannelse, fx egu, samtidigt med, at forslaget forventes at bidrage til at reducere frafaldet.

Samlet skønnes, at handlingsplanens initiativer sammen med de allerede gennemførte og besluttede initiativer vil indebære, at ca. 1-3 pct. flere unge i en ungdomsårgang vil påbegynde en ungdomsuddannelse i 2015, og at ca. 12,5-17 pct. flere unge i en ungdomsårgang, svarende til at ca. 8.500-11.500 flere unge, vil gennemføre en ungdomsuddannelse.

9.4. Elevstrømme - scenario for 2015

For at beregne de ændringer i elevstrømme i 2015, der er nødvendige for at opnå 95 pct. målsætningen må det forudsættes, at frafaldet samt elevbevægelserne mellem uddannelsesområderne ændres markant i forhold til 2005.

Der er i denne elevstrømanalyse lagt til grund, at de gennemførte og besluttede initiativer i folkeskolen og på ungdomsuddannelsesområdet, samt forslagene i handlingsplanen vil medføre, at andelen af en ungdomsårgang der *påbegynder* en ungdomsuddannelse kan hæves fra 95 pct. til 97 pct.

Endvidere er lagt til grund, at det samlede *frafald* i ungdomsuddannelserne vil blive reduceret fra de eksisterende ca. 15 pct. af en ungdomsårgang til 2 pct. i 2015. Overgangen af elever fra de gymnasiale uddannelser til erhvervsrettede ungdomsuddannelser forventes endvidere at blive reduceret fra ca. 15 pct. af en ungdomsårgang til ca. 12 pct. i 2015.

Det reducerede frafald på ca. 13 procentpoint fra ungdomsuddannelserne er forudsat fordelt som aktivitet mellem de gymnasiale uddannelser med ca. 2 procent af en ungdomsårgang og de erhvervsrettede ungdomsuddannelser med 11 procent (heraf 4 pct. i egu). Ændringerne i elevstrømmene i perioden fra 2005 til 2015 fremgår af nedenstående tabel 7.

Forudsætninger bag ændringer i elevstrømme for 16-årige

Tabel 7. Elevstrømme, 2005 og 2015

Bevægelser mellem uddannelser	2005	2006
Antal 16 årige	62.451	68.735
- heraf indvandrere og efterkommere	6.187	8.074
Gennemførelse, antal (pct.)	50.148 (80)	65.298 (95)
Tilgangsfrekvenser		
- Gymnasiale uddannelser, antal (pct.) *	35.160 (56)	8.698 (56)
- Erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder egu, antal (pct.)	24.044 (39)	27.975 (41)
Bevægelser mellem uddannelsesområder		
- Fra gymnasiale uddannelser til erhvervsuddannelser mv., antal (pct.)	9.305 (15)	9.210 (13)
- Fra erhvervsuddannelser mv. til gymnasiale uddannelser, antal (pct.)	3.123 (5)	3.437 (5)
Frafald, nettoændringer i pct. af ungdomsårgang, i alt	15	2
- Gymnasiale uddannelser, pct.	2	1
- Erhvervsrettede ungdomsuddannelser, pct.	12	1

* Ekskl. egu i 2005

Med disse ændringer i elevstrømmene vil uddannelsesmønsteret for en ungdomsårgang indebære, at 47 pct. i 2015 forventes at afslutte en gymnasial uddannelse, og at 48 pct. forventes at afslutte en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, herunder egu, jf. oversigten i tabel 8.

Tabel 8. Gennemførelsesprocenter, 2005 og 2015

Gennemførelse 2015	2005		2015	
	Antal elever	Pct. af ungdomsårgang	Antal elever	Pct. af ungdomsårgang
Gymnasiale uddannelser	27.478	44	32.237	47
- Alment gym.	19.235	31	22.566	33
- Erhvervsgym.	8.244	13	9.671	14
Erhvervsuddannelser	22.670	36	33.062	48
- Erhvervsrettede ungdomsuddannelser uddannelser *	22.670	36	30.312	44
- Egu	-	-	2.749	4
Ingen ungdomsuddannelse.	12.365	20	3.437	5
Gennemførelse i alt	50.148	80	65.298	95

* Ekskl. egu i 2005. De nuværende ca. 800 egu-elever indgår i de eksisterende statistikker i kategorien *Ingen ungdomsuddannelse*

I forhold til de forventede elevstrømme og ovenstående skønnede effekter af udvalgets forslag – dvs. både demografi og yderligere initiativer vedr. 95 målsætningen - vil der med den forudsatte fordeling af tilgangen til ungdomsuddannelserne skulle skaffes praktikpladser svarende til yderligere ca. 7.400 erhvervsrettede ungdomsuddannelser og yderligere ca. 2.000 egu-elever i 2015 målt i forhold til 2005; eller totalt 9.400 elever³⁹.

9.5 Måling af indsats og resultater

Udvalget lægger vægt på, at der til de forslag, der har størst betydning for opfyldelse af 95 pct. målsætningen, knyttes præcise mål for indsats og resultater.

³⁹ Det er vanskeligt at opstille prognoser for udviklingen i antallet af praktikpladser, idet dette afhænger af størrelsen af ungdomsårgangen, konjunktoren på arbejdsmarkedet samt løndannelsen. Kilde: Karsten Albæk (2004): "Om lærepladsspørgsmålet". Memo nr. 212, september 2004, Økonomisk Institut, Københavns Universitet.

Udvalget finder endvidere på baggrund af det tilgængelige statistiske materiale, at der er grundlag for at iværksætte yderligere analyse af årsager til og mønstre i frafaldet på ungdomsuddannelserne.

Forslag 34. Måling af indsats og effekter

Der opstilles følgende mål og succeskriterier for indsats og effekt af handlingsplanens forslag:	
Mål for indsats og effekt	
Mål/succeskriterier	Tilknyttede indikatorer
Måling på indsatsen	<ul style="list-style-type: none"> • Mål for indsatsen, herunder vejledning, brug af 9, stk. 5, brobygning mv., i hver enkelt kommune, jf. de kommunale handlingsplaner • Antallet af oprettede egu'er i kommunerne og andelen af unge, der anvender egu • Mål for indsats på uddannelsesinstitutioner, herunder, oprettelse af egu, kontaktlærere, mentorordninger, særligt tilrettelagte grundforløb mv. og hos arbejdsgivere, herunder i form af trainee- og forpraktikaftaler. • Udviklingen i antallet af praktikpladser
Flere skal påbegynde en ungdomsuddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen af unge, der går i gang med en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen
Flere skal gennemføre en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser	<ul style="list-style-type: none"> • Overgang til erhvervsrettet ungdomsuddannelse • Oprettelse af egu på produktionsskoler og meritgivende brobygning • Andel af unge, der gennemfører en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse
Flere indvandrere og efterkommere skal gennemføre en ungdomsuddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen af unge indvandrere og efterkommere, der går i gang med en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen
Reduktion af frafald på alle ungdomsuddannelser	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen af frafald i erhvervsrettede ungdomsuddannelsers grundforløb og hovedforløb samt på de gymnasiale uddannelser, herunder hvor mange unge indvandrere og efterkommere, der falder fra. • Andelen af frafald i praktikperioder

Forslag 35. Undersøgelse af unges valg og fravalg af ungdomsuddannelse samt årsager til frafald

Der igangsættes en undersøgelse af de unges valg og fravalg af ungdomsuddannelse og årsager til frafald.

9.6. Økonomiske konsekvenser

I tabel 9 nedenfor er vurderet de enkelte forslags økonomiske konsekvenser i form af angivelse af mer- eller mindredgifter eller udgiftsneutralitet. For så vidt angår de forslag, der medfører merudgifter, vil størrelsen heraf afhænge af den konkrete udformning.

Udgifter til øget uddannelsesaktivitet i takt med indfrielsen af 95 pct. målsætningen, herunder til både drift og forsørgelse, indgår ikke som en merudgift i

vurderingen af de samlede økonomiske konsekvenser.

Table 9. Skøn for økonomiske konsekvenser

Forslag	Økonomivurdering
1. Kommunal handlingsplan	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
2. Tidligere identifikation af elever med henblik på forebyggende indsats fra 6. klasse	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
3. Brobygning/introduktionskurser – tidligt og målrettet	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
4. Øget brug af folkeskolens § 9, stk. 5	Udgiftsneutral
5. Uddannelsesplan i 8. klasse	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
6. Mentorordning for unge med særlig behov for vejledning	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
7. Opsøgende indsats efter grundskolen	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
8. Fleksibilitet i opgavevaretagelsen	Afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
9. Styrket kompetencevurdering ved start på en erhvervsuddannelse	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
10. Særlige grundforløb	Udgiftsneutral
11. Obligatorisk kontaktlærerordning	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
12. Obligatorisk anvendelse af elevplan	Udgiftsneutral
13. Analyse af lærer kvalifikationer	Udgiftsneutral
14. Handlingsplan for fuldførelse på alle ungdomsuddannelsesinstitutioner	Udgiftsneutral
15. Indsatsaftaler mellem udvalgte ungdomsuddannelsesinstitutioner og Undervisningsministeriet	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
16. Forbedring af skolemiljø på erhvervsskoler, sosu-skoler mv.	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
17. Mentorordninger på erhvervsskoler, sosu-skoler mv.	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
18. Rådgivning til udsatte elever på erhvervsskoler, sosu-skoler mv.	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
19. Systematisk opsamling og videregivelse af skolernes viden	Udgiftsneutral
20. Arbejdsgivernes ansvar for praktikpladser	Afledte øgede udgifter til driftstilskud og AER.
21. Styrkelse af arbejdsgiver- og erhvervsorganisationers indsats	Udgiftsneutral
22. Faglige udvalgs indsats	Udgiftsneutral
23. Partnerskabsaftaler	Udgiftsneutral
24. Kommunal forpligtelse til egu	Udgifter til meraktivitet, driftstilskud og forsørgelse
25. Egu på erhvervsskolerne	
26. Modernisering af egu	
27. Analyse af finansieringen af egu	Udgiftsneutral.
28. Måltrening produktionsskoleforløb	Mindreudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
29. Egu på produktionsskoler	Udgifter til meraktivitet, driftstilskud og forsørgelse.
30. Omlægning af produktionsskolernes driftstilskud	Udgiftsneutral.
31. Ændring af produktionsskoleydelsen	Mindreudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
32. Øget forældreinddragelse	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.
33. Institutionernes incitamenter	Merudgifter. Omfang afhænger af forslagens konkrete udmøntning.

34. Måling af indsats og effekter	Udgiftsneutral.
35. Undersøgelse af fravalg og frafald	Merudgifter. Omfang afhænger af forslaget konkrete udmøntning.

Bilag

Bilag 1

Undervisningsministeriet

30. september 2005

Kommissorier for udvalgsarbejde i forlængelse af Globaliseringsrådets drøftelser af erhvervsuddannelserne

1. Baggrunden for udvalgsarbejdet

Regeringen har som mål, at Danmark fortsat skal høre til blandt de rigeste lande i verden og forblive et samfund uden store skel. Derfor skal alle borgere i Danmark kunne udnytte de muligheder, som globaliseringen giver. Vi skal gennem dygtighed, foretagsomhed og innovationsevne gøre os gældende i den skærpede internationale konkurrence og fastholde en høj beskæftigelse.

Det vil få afgørende betydning, at alle unge får en uddannelse, så de kan klare sig på fremtidens arbejdsmarked. Uddannelser som forbereder til en fremtid, hvor efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft vil falde, og hvor kravene til at kunne omstille sig og til at kunne forny sine kvalifikationer vil stige. Erhvervsuddannelserne er helt centrale for, at disse mål kan indfris.

Udvalgsarbejdet skal give konkrete anvisninger på svar på følgende centrale udfordringer:

Fem centrale udfordringer

1. *Alle unge* skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Det har været et mål i mange år og for skiftende regeringer at øge andelen af unge med en ungdomsuddannelse, herunder en erhvervsuddannelse, og der er gennemført mange tiltag for at realisere det. Men det er ikke lykkedes.
2. Der skal være nok *praktikpladser* i virksomhederne. Selv om mange års fald i antallet af praktikpladser er vendt, er det ikke nok. Og behovet vil vokse, idet flere unge skal gennemføre en erhvervsuddannelse, herunder også unge med dårlige forudsætninger.
3. Erhvervsuddannelserne skal indrettes, så de er attraktive og kvaliteten er i top – både i forhold til unge med *gode* faglige forudsætninger og unge med *svage* forudsætninger. Så de dygtigste får større udfordringer og muligheder for videreuddannelse, samtidig med at der skal være realistiske uddannelses tilbud til de svagere elever.
4. Der skal være den rette balance mellem hensynet til *nutidens* og *fremtidens* arbejdsmarked i erhvervsuddannelserne. De unge har brug for konkrete faglige færdigheder, så de kan gå direkte i job efter uddannelse. Men de har også brug for brede, generelle kompetencer, så de er omstillingsparate og kan håndtere voksende krav om fleksibilitet og mobilitet gennem hele deres arbejdsliv.
5. Erhvervsuddannelserne skal følge med udviklingen på arbejdsmarkedet, så *nye brancher og jobområder* dækkes af uddannelse. Vi skal undgå, at udbuddet af uddannelser bestemmes af historiske strukturer på arbejdsmarkedet.

Der er tale om vanskelige problemstillinger, og de overordnede mål kan ikke nås gennem lovgivning eller anden regulering alene. Der er behov for, at alle de, som er involveret i erhvervsuddannelserne og har ansvar for de unges uddannelse fra og med folkeskolen, samles om opgaven. Det stiller store krav til arbejdsmarkedets parter, som i lovgivningen er tillagt meget væsentlige dele af kompetencen til at fastlægge struktur og indhold i uddannelserne. Det er ikke mindst afgørende nødvendigt, at der bliver skabt det nødvendige antal praktikpladser, at antallet af unge, der falder fra en uddannelse reduceres markant og at de, som falder fra, får hjælp til at komme videre i uddannelse. Udfordringen er specielt stor i forhold til mandlige indvandrere og efterkommere, der har et særligt stort frafald.

Samtidig er det bydende nødvendigt, at uddannelserne fremtidssikres.

Regeringen nedsætter to udvalg:

- Et udvalg, som skal fremlægge forslag til en handlingsplan for, hvordan man kan nå målet om, at 85 pct. og 95 pct. af en ungdomsårgang i henholdsvis 2010 og 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Forslaget skal foreligge ved årsskiftet 2005/06.

- Et udvalg, der skal udarbejde forslag til en fremtidssikring af erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring. Udvalget skal fremlægge forslag til hovedprincipper senest 1. februar 2006. Udvalget skal herefter konkretisere forslagene og færdiggøre sit arbejde inden udgangen af 2006.

De to udvalgsarbejder vil have en række berøringspunkter. Derfor skal udvalgene koordinere deres arbejde indbyrdes.

Udvalgene skal i deres arbejde tage udgangspunkt i de mere udførlige beskrivelser af udfordringer og løsningsmuligheder, som fremgår af regeringens debatoplæg til Globaliseringsrådet. Udvalgene kan inddrage yderligere problemstillinger og løsningsforslag inden for rammerne af udvalgenes opgaver.

Kommissorierne for de to udvalg fremgår af det følgende.

2. Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse

Udvalget skal udarbejde forslag til en handlingsplan for, hvordan det sikres, at 95 pct. af de unge i 2015 (85 pct. i 2010) gennemfører en ungdomsuddannelse, og at erhvervsuddannelserne yder et væsentligt bidrag til at realisere denne målsætning.

Forslaget til handlingsplanen skal omfatte forslag til konkrete initiativer på alle relevante områder og i forhold til alle relevante aktører. Herunder skal handlingsplanen give forslag til instrumenter og tiltag, der kan sikre at:

- Kommunalbestyrelserne har og løfter et klart ansvar for, at alle unge får en ungdomsuddannelse.
- Institutioner for ungdomsuddannelser arbejder målrettet for at reducere frafaldet betydeligt.
- Arbejdsgiverne arbejder målrettet for og medvirker til at reducere frafald under hovedforløbene.

Udvalget skal inddrage relevante dele af regeringens aftale af 17. juni 2005 med Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne om *"En ny chance til alle"* samt relevante initiativer, der følger af regeringsgrundlaget. Udvalgets forslag skal generelt inddrage de særlige forhold, der gør sig gældende med hensyn til unge med anden etnisk baggrund end dansk.

For så vidt angår **kommunalbestyrelsernes** ansvar skal udvalget blandt andet:

- Stille forslag der klart placerer et ansvar hos kommunalbestyrelsen for, at alle unge starter på en uddannelse efter folkeskolen. Ansvaret skal formuleres i sammenhæng med kommunalbestyrelsens ansvar for folkeskolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning samt den planlagte ændring af børnefamilieydelsen som led i det styrkede forældreansvar.
- Stille forslag der sikrer, at de unge og deres forældre får kvalificeret og målrettet hjælp allerede i folkeskolen til at foretage et realistisk valg af ungdomsuddannelse og samtidig vurdere eksisterende initiativer på området.
- Stille forslag der sikrer, at alle unge, der falder fra eller er ved at falde fra en ungdomsuddannelse, får hurtig og målrettet hjælp til at fortsætte i en anden uddannelse og samtidig vurdere eksisterende initiativer på området.
- Undersøge om kommunerne har den rette økonomiske tilskyndelse til at løfte det udvidede ansvar for de unges uddannelse, og i forlængelse heraf om nødvendigt stille forslag herom.

For så vidt angår **uddannelsesinstitutionernes** ansvar skal udvalget blandt andet

- Vurdere behovet for initiativer, der målretter og styrker elevernes overgang fra grundskole til ungdomsuddannelserne og fører til, at eleverne kommer godt i gang med den valgte ungdomsuddannelse, og i forlængelse heraf komme med forslag til en bedre indsats.
- Fremsætte forslag der kan fastholde ungdomsuddannelsesinstitutionerne på at nedbringe frafaldet og på at yde et væsentligt bidrag til, at flest muligt unge gennemfører en ungdomsuddannelse, f.eks. gennem økonomiske incitament. Forslagene udarbejdes med inddragelse af forslag fra udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne vedrørende blandt andet indgangene til uddannelserne. Forslagene skal omfatte forbedring af uddannelsesinstitutionernes studiemiljø, så flere elever oplever erhvervsuddannelserne som attraktive.
- Fremsætte forslag, der sikrer, at ungdomsuddannelsesinstitutionernes syn på grundskoleelevernes faglige mangler formidles til den enkelte folkeskole.
- Foreslå en målretning og styrkelse af erhvervsskolernes kontaktlærerordning for at nedbringe frafaldet i grundforløbet samt komme med forslag til forældrekurser for udlændinge med henblik på at styrke fastholdelsen af gruppen af indvandrere/efterkommere.

For så vidt angår **arbejdsgivernes** ansvar skal udvalget:

- Fremsætte forslag der kan bidrage til at reducere frafaldet i praktiktiden, herunder ved at inddrage gode erfaringer fra erhvervsuddannelser i andre lande med hensyn til at fastholde elever i virksomhedspraktik.

Endvidere skal udvalget:

- Vurdere, om indsatsen kan optimeres ved en ændret, mere omkostningseffektiv anvendelse af ressourcerne end tilfældet er i dag, f.eks. om produktionsskolernes ressourcer kan anvendes mere effektivt andre steder i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser med det formål at hindre frafaldet.
- Stille forslag om en målrettet og styrket indsats, herunder i folkeskolen, for at sikre de unge en basal dannelse, der lever op til de adfærdsmæssige krav, der stilles på arbejdspladserne og i samfundet i øvrigt.
- Desuden stille forslag til, hvordan der kan skabes et forstærket samspil mellem grundskole og ungdomsuddannelsesinstitutionerne om en faglig forberedelse af eleverne til ungdomsuddannelserne.
- Vurdere mulighederne for at styrke forældrenes engagement og støtte i forhold til, at de unge påbegynder og afslutter en uddannelse, hvor de udnytter og udvikler deres evner bedst muligt og sikrer sig en fremtid på arbejdsmarkedet.

Udvalget skal i sit arbejde lægge vægt på initiativer, som ikke indebærer offentlige merudgifter eller øgede omkostninger for erhvervslivet udover de merudgifter, der følger af større aktivitet på især erhvervsuddannelserne. Udvalget kan dog fremlægge initiativer, der i meget begrænset omfang indebærer merudgifter og indarbejde disse i et samlet forslag til handlingsplan, hvis udvalget vurderer, at disse vil bidrage væsentligt til at realisere målsætningen om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse.

Udvalget skal i forslag til handlingsplan – ud fra de enkelte elementers eventuelle udgiftsmæssige konsekvenser og den skønnede virkning i forhold til at realisere målsætningen – foreslå en prioritering af initiativerne. Herunder skal udvalget tage hensyn til, hvordan de enkelte delelementer vil virke i sammenhæng.

Udvalgets sammensætning

Udvalget sammensættes *således*:

- 3 repræsentanter udpeget af Kommunernes Landsforening
- 1 repræsentant udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af Håndværksrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landbrugsrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landsorganisationen i Danmark
- 1 repræsentant udpeget af forstanderforeningerne for produktionsskoler, SOSU-skoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Danske Underviserorganisationers Samråd (DUS)
- 1 repræsentant udpeget af elevforeningerne for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- 1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Finansministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet (formand)
- 3 særligt sagkyndige medlemmer udpeget af Undervisningsministeriet.

Der kan inddrages ekstern sagkyndig bistand efter behov.

De udpegningsberettigede organisationer kan udpege stedfortrædere med møderet til udvalgets møder.

3. Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Udvalget skal foreslå og begrunde konkrete initiativer, der kan fremtidssikre erhvervsuddannelserne, så disse fortsat kan udfylde rollen som garant for dels uddannelsen af arbejdskraft med grundlæggende erhvervsrettede kvalifikationer, dels sikring af tilstrækkeligt med uddannelses tilbud til unge, og som bygger oven på folkeskolens afgangsniveau.

Udvalget skal tage udgangspunkt i, at fremtidssikrede erhvervsuddannelser blandt andet:

- Som hovedregel er vekseluddannelser, og derfor har tilstrækkelig praktikpladskapacitet med en passende faglig og geografisk fordeling.
- Er indrettet med en struktur og med trin- og niveaudeling, både så kvaliteten er i top, og så uddannelserne er attraktive for både unge med gode forudsætninger og unge med mindre gode forudsætninger.
- Opfylder erhvervslivets behov for kompetencer både i nutid og fremtid, herunder behov på nye branche- og jobområder.

For så vidt angår **praktikpladsområdet** skal udvalget blandt andet:

- Stille forslag til, hvordan der kan skabes overensstemmelse mellem behovet for erhvervsuddannede og udbuddet af praktikpladser, herunder hvordan praktikpladsmarkedets konjunkturfølsomhed kan reduceres. Forslaget skal medinddrage alle væsentlige parametres betydning, herunder blandt andet virksomhedernes potentielle uddannelseskapacitet, lønniveauets betydning, betydningen af elevernes alder og etnicitet samt af sammenstød mellem ungdomskulturen og de fremherskende arbejdspladskulturer.
- Stille forslag til øget ansvarliggørelse af virksomhederne og deres ansatte, fx ved at inspirere arbejdsgiver- og erhvervsorganisationerne til at formulere en kollegial kodeks for god praksis eller en kollegialt aftalt pligt for virksomheder, der er medlemmer af organisationer med bestemmende indflydelse på uddannelserne til at oprette et tilstrækkeligt antal praktikpladser.
- Vurdere behovet for en eventuel yderligere omfordeling via Arbejdsgivernes Elevrefusion mellem arbejdsgivere, der henholdsvis opretter og ikke opretter praktikpladser, på baggrund af analyser.
- Undersøge, om der fortsat er barrierer for kombinationsaftaler, hvor flere virksomheder deles om elevuddannelsen, hvor den enkelte virksomhed ikke kan magte opgaven alene.
- Fremsætte forslag til, hvordan søgemønstret kan drejes i retning af brancher med bedre muligheder for at fuldføre en uddannelse for de grupper, herunder indvandrere, som søger uddannelser i brancher med ringe mulighed for praktikplads, og som derfor ikke gennemfører en erhvervsuddannelse.

- Fremsætte forslag til, hvorledes kendskabet til de gældende tilskuds- og hjælpemuligheder skal udbredes således, at et stigende antal elever gennemfører hele eller dele af deres praktikuddannelse i udlandet.
- Fremsætte forslag til, hvorledes virksomheder med udenlandske datter- eller moderselskaber eller med andre udenlandske samarbejdspartnere tilskyndes til at tiltrække elever med den ønskede profil og indstilling ved at tilbyde praktikophold i udlandet.
- Foreslå metoder til øgning af elevernes faglige og geografiske mobilitet.

For så vidt angår uddannelsernes **struktur og trin- og niveaudeling** skal udvalget blandt andet:

- Med det udgangspunkt, at erhvervsuddannelserne skal have klare og veldefinerede indgangsveje, lægge til grund, at der skal være praktiske adgangsveje og en skoleadgangsvej til uddannelserne. De praktiske veje omfatter forpraktik, trainee-ordninger o.lign.
- Stille forslag, hvorefter særlige udviklingsudvalg kan varetage flere af de faglige udvalgs opgaver for derved at sikre nødvendig fornyelse i form af trindeling af eksisterende uddannelser eller nye specialer.
- Fremsætte forslag til, hvordan der kan indføres trindeling af erhvervsuddannelserne, som indebærer, at hver uddannelse som hovedregel indeholder mindst to kompetencegivende niveauer, og hvor det sikres, at trinene har en profil med jobmuligheder og klare muligheder for fortsat uddannelse frem til erhvervsuddannelsens højeste niveau. Forslagene samordnes så vidt muligt med den igangværende udvikling af et europæisk system for kompetenceniveauer til erhvervsuddannelserne, der vil blive kombineret med et fælles pointsystem.
- Fremsætte forslag, der gør det muligt individuelt at tilvælge højere niveauer i enkelte fag end de standardiserede, henholdsvis at fravælge fag, som ikke er en del af kernekompetencen på det pågældende uddannelsestrin.
- Stille forslag, der kan styrke vekseldannelsernes image eller status i befolkningen i almindelighed og i indvandrerkræde i særdeleshed.
- Vurdere, om der er behov for at fremme egentlige fusioner af de forskellige uddannelses- eller skoleformer inden for det samlede system af erhvervsuddannelser.

For så vidt angår **fremtidens erhvervsuddannelser og deres indhold** skal udvalget blandt andet:

- Fremsætte forslag til nyt samspil mellem en styrket central analyse- og prognosevirksomhed og de faglige udvalgs behovsvurderinger.
- Stille forslag, der kan sikre en hurtigere uddannelsesdækning af nye branche- og jobområder.

- Fremsætte forslag, der skaber sammenhæng mellem de kompetencer, som kan opnås i erhvervsuddannelserne og de krav, der stilles ved indgangen til relevante videregående uddannelser, således at erhvervsuddannelserne bliver en tydelig adgangsvej til disse videregående uddannelser og sådan, at flere med en erhvervsuddannelse kan gennemføre en videregående uddannelse.
- Foreslå metoder der sikrer, at de kompetencer, der i stigende grad efterspørges som følge af globaliseringen ikke udgør en barriere for, at elever med meget forskellige forudsætninger kan gennemføre en erhvervsuddannelse og opnå erhvervskompetence.
- Foreslå ændringer af den nuværende kompetencefordeling mellem Undervisningsministeriet og arbejdsmarkedets parter vedrørende styringen af erhvervsuddannelsernes nærmere indhold, der kan sikre hensynet til at kunne omstille sig til ændrede krav på arbejdsmarkedet.
- Foreslå metoder til en øget internationalisering af erhvervsuddannelserne i de relevante uddannelser blandt andet ved bedre mulighed for at opnå sprogkundskaber og viden om andre kulturer.
- Overveje modeller for mindre detailstyring, mere målstyring og mindre tidsstyring af erhvervsuddannelsernes gennemførelse på skolerne uden forringelse af uddannelsernes kvalitet.
- Foreslå metoder, der kan fremme et dynamisk samspil mellem erhvervsskolerne og virksomhederne i den enkelte skoles lokalområde og faglige område.
- Fremsætte forslag til, hvorledes der som led i mål- og rammestyringen foretages resultatvurdering med anvendelse af systematiske evalueringer og målinger af resultatopfyldelse. Institutionernes bruger- og aftagerundersøgelser skal følges aktivt op. Og der skal ske en effektiv opfølgning med henblik på videns- og erfaringsudveksling skolerne imellem samt eventuelt indgreb fra ministeriet som tilsynsførende.
- Stille forslag til, hvordan skolerne kan få større frihedsgrader, så undervisningen i grundforløbet inden for centralt fastsatte mål og rammer bliver mere praksisnær og vedkommende for alle elever.

Udvalgets forslag og initiativer må ikke føre til merudgifter. Udvalget kan dog fremlægge særligt virkningsfulde forslag, der i begrænset omfang indebærer merudgifter, hvis disse merudgifter kan afholdes ved omprioritering inden for eksisterende rammer. Udvalget skal i givet fald fremlægge konkrete forslag til finansiering. Udvalgets forslag må ikke medføre væsentligt øgede omkostninger for arbejdsgiverne under ét.

Udvalgets sammensætning

Udvalget sammensættes således:

- 1 repræsentant udpeget af Kommunernes Landsforening
- 6 repræsentanter udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af Håndværksrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landbrugsraadet
- 6 repræsentanter udpeget af Landsorganisationen i Danmark
- 2 repræsentanter udpeget af forstanderforeningerne for produktionsskoler, SOSU-skoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler i fællesskab
- 2 repræsentanter udpeget af Danske Underviserorganisationers Samråd (DUS)
- 2 repræsentanter udpeget af elevforeningerne for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- 1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Finansministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet (formand)
- 3 særligt sagkyndige medlemmer udpeget af Undervisningsministeriet

Der kan inddrages ekstern sagkyndig bistand efter behov.

De udpegningsberettigede organisationer kan udpege stedfortrædere.

Bilag 2

Medlemmer i Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse

Undervisningsministeriet:

Departementschef Niels Preisler (formand)

Kommunernes Landsforening:

Afdelingschef Ralf Klitgaard Jensen fra 1. december 2005

Kontorchef Helene Bækmark indtil 1. december 2005

Chefkonsulent Birger Mortensen

Konsulent Jan Bauditz

Dansk Arbejdsgiverforening:

Direktør Henrik Bach Mortensen

Uddannelseskonsulent Simon Neergaard-Holm (stedfortræder)

Håndværksrådet:

Vicedirektør Ane Buch

Chefkonsulent Anne Holm Sjøberg (stedfortræder)

Landbrugsraadet:

Uddannelseskonsulent Carsten Jensen

Direktør Else Erikstrup (stedfortræder)

Landsorganisationen i Danmark:

Næstformand Tine Aurvig-Huggenberger

Konsulent Anders Vind (stedfortræder)

Forstanderforeningerne for produktionsskoler, sosu-skoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler (Skoleledersammenslutningerne):

Inger Margrethe Jensen, formand for Sammenslutning af ledere ved social- og sundhedsskolerne

Ann Underbjerg Poulsen (stedfortræder), formand for Forstanderkredsen for produktionsskoler

Danske Undervisningsorganisationers Samråd:

Souschef Birgitte Johansen, Dansk Teknisk Lærerforbund

Heinrich Andreasen (stedfortræder), formand for Danske Produktionshøjskole Lærerforening

Elevere for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser:

Steffen H. Damsgaard, formand for Landbo Ungdom

Anders Friss-Hansen (stedfortræder), formand for Landssammenslutningen af handelsskoleelever

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration:

Afdelingschef Henrik Kyvsgaard

Kontorchef Martin Isenbecker (stedfortræder)

Beskæftigelsesministeriet:

Kontorchef Maria Nørby, Arbejdsmarkedsstyrelsen

Chefkonsulent Jens Højlund, Arbejdsmarkedsstyrelsen

Økonomi- og Erhvervsministeriet:

Kontorchef Sigmund Lubanski

Specialkonsulent Pia Tetler (stedfortræder)

Finansministeriet:

Afdelingschef Kristian Wendelboe

Kontorchef Lise-Lotte Teilmand

Særligt sagkyndige:

Uddannelseschef Annette Lauridsen, Aarhus Tekniske Skole

Seniorforsker Dines Andersen, Socialforskningsinstituttet

Forskningsleder Torben Pilegaard Jensen, Amternes og kommunernes forskningsinstitut

Bilag 3

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

31. januar 2006

Særudtalelse af Dansk Arbejdsgiverforening i Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse

Nye uddannelsesmuligheder

Dansk Arbejdsgiverforening foreslår – på grundlag af det foreliggende kommissorium - sammen med de øvrige udvalgsmedlemmer forskellige tiltag, som kan medvirke til, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Dansk Arbejdsgiverforening er positiv over for disse forslag.

Imidlertid er forslagene blevet for snævre i forhold til de udfordringer, som de erhvervsrettede ungdomsuddannelser står over for.

Det skal ses i lyset af, at

- 95 % af de unge, herunder unge med svage kundskaber fra grundskolen, skal afslutte en ungdomsuddannelse i 2015
- Praktikvirksomhederne er underlagt større effektivitetskrav, ny teknologi, konkurrence fra et globalt marked og en kort planlægningshorisont, som skaber behov for nye rammer for at tilknytte unge i uddannelse til virksomhederne

Dansk Arbejdsgiverforening foreslår derfor, at skabelsen af flere uddannelsesmuligheder skal fremmes mere end foreslået af udvalget. I modsat fald kan målsætningen om at sikre uddannelse til 95 % i 2015 af de unge ikke nås.

Dansk Arbejdsgiverforening foreslår, at:

- Målgruppen for Erhvervsgrunduddannelsen skal udvides i forhold til udvalgets anbefalinger
- Mulighederne for anvendelse af EUD-lovens §15, stk. 3 om individuelle erhvervsuddannelser skal udvides og forbedres
- EUD-lovens muligheder for at lave skolebaserede erhvervsuddannelser i fremtiden skal anvendes, hvor det er hensigtsmæssigt
- Der skal laves en ny type erhvervsrettet uddannelse, der supplerer erhvervsuddannelserne og Erhvervsgrunduddannelsen. Uddannelsen tager udgangspunkt i et nationalt eller lokalt behov, er skolebaseret med mulighed for virksomhedsophold samt er offentligt finansieret

Bilag 4

Særudtalelse af Danske Undervisningsorganisationers Samråd den 20. januar 2006:

Vedr. målretning af skoleydelsen

Forslag 31: Ændring af produktionsskoleydelsen

Det foreslås, at forslag 31 udgår af handlingsplanen, således at paralleliteten mellem egu-skoleydelsen og produktionsskoleydelsen fastholdes.

Vi kan ikke acceptere handlingsplanens forslag om at ændre produktionsskoleydelsen. Det gælder både forslaget om at fjerne ydelsen for unge under 18 år og forslaget om at nedsætte og differentiere ydelsen til unge på 18 år og derover.

Vi er heller ikke enige i, at en sådan ændring generelt vil øge de unges incitament til kompetencegivende uddannelse, snarere tværtimod.

En sådan ændring vil efter vores opfattelse føre til, at hele skoleformens særlige formål og virksomhed efter loven må tages op til revision, da skolerne må overveje, om det herefter vil være muligt overhovedet at producere til kunder med gratis eller næsten gratis arbejdskraft, idet de pædagogiske virkemidler – nødvendigheden af det arbejde, der udføres for en kunde, der har bestilt opgaven, og som kombineres med honorering af deltagerne for opgavens udførelse – vil forsvinde.

I lovbemærkningerne til produktionsskoleloven fra 1996 står der i bemærkningerne til § 19:

"Baggrunden for denne skoleydelse, som ligger en del over SU-niveauet, er bl.a. at godtgøre eleverne for deltagelse i skolens produktion..."

Ved den seneste politiske drøftelse af skoleydelsen ved finanslov 2004 blev skoleydelsens funktion, som et konsekvenspædagogisk redskab fremhævet og præciseret gennem en aftale mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre.

Skoleydelsen er dermed fastslået som af afgørende betydning som incitament i produktionsskolernes særlige pædagogiske indsats over for **de sværest tilgængelige unge**.

Det er endvidere vores opfattelse, at afskaffelse af skoleydelsen for unge under 18 år vil være at fjerne et af de sidste positive incitamenter, som unge i denne aldersgruppe med særlige personlige, sociale og/eller faglige problemer og behov har for at indgå i en uddannelsesmæssig sammenhæng, der kan motivere dem til videre uddannelse.

Heinrich Andreasen og Birgitte Johansen
Danske Underviserorganisationers Samråd